

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΣΥΡΙΑΝΩΝ

από το 1900

Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2020

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ύλη από την Ηλεκτρονική Έκδοση

01/01/23—31/03/23

Έτος 28ο Τεύχος 108

**Φωτογραφία από την παλιά
Ερμούπολη**

(Οι αποθήκες Τελωνείου χωρίς την τωρινή προβλήτα)

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το 2023 ξεκίνησε με την επιτυχημένη Τακτική Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών στη Στέγη μας (22/1). Επόμενη εκδήλωση η ξενάγηση του Συνδέσμου Συριανών στη Ρωσική και Αγγλικανική Εκκλησία, από την ιστορικό, συγγραφέα, ξεναγό Άρτεμη Σκουμπουρδή (4/2). Η ξενάγηση στο Προεδρικό Μέγαρο προκάλεσε τεράστιο ενδιαφέρον και ρεκόρ συμμετοχών. Παρά τις δυσκολίες, τελικά 44 φίλοι και μέλη περιηγήθηκαν στους χώρους του Προεδρικού Μεγάρου και του νέου Μουσείου Δώρων προς την Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, με τη γλαφυρή ξενάγηση του βραβευμένου συγγραφέα Νίκου Δαββέτα (15/2).

Η ημερήσια εκδρομή στην Αργολίδα (17/3) περιλάμβανε ξενάγηση στο Βυζαντινό Μουσείο Άργους, το μοναδικό βυζαντινό μουσείο της Πελοποννήσου, εγκατεστημένο από το 2017 στη δυτική πτέρυγα των Στρατώνων Ιππικού του Καποδίστρια (1828–1829), ένα σύγχρονο μουσείο, με πολύ σημαντικά εκθέματα, που πραγματεύεται την ιστορία της μεσαιωνικής βυζαντινής Αργολίδας, η οποία λειτούργησε ως σταυροδρόμι πολιτισμών (Σλάβων, Φράγκων, Ενετών, Αρβανιτών, Οθωμανών). Ακολούθησε φαγητό – βόλτα στο ρομαντικό και συννεφιασμένο Ναύπλιο και ο επίλογος ήταν η παρακολούθηση των Γ' Χαιρετισμών στην Αγία Μονή Άριας, την πολύ περιποιημένη και ανακαινισμένη μονή, με το λουλουδιασμένο κήπο και το ναό μεσοβυζαντινής περιόδου (1149), κόσμημα της περιοχής. Επόμενες εκδηλώσεις: Γιορτή του Συνδέσμου την Κυριακή του Θωμά στον Ι. Ν. Αναστάσεως, στη Σύρο (23/4), ξενάγηση στη Μονή Δαφνίου και στον Αρχαιολογικό Χώρο Ελευσίνας από τον αρχαιολόγο-ξεναγό Δρ. Γεώργιο Μοστράτο (29/4), γύρος Πόρου (13/5), ξενάγηση στην Ακρόπολη (10/6).

Το 2023 είναι ένα δύσκολο έτος, με δυσάρεστα γεγονότα. Η χρονιά προχωράει γρήγορα, σαν να βιάζεται να φύγει και μέχρι να το καλοσκεφτούμε πλησιάζει η Εβδομάδα των Παθών και το Άγιο Πάσχα. Το νησί μας θα πλημμυρίσει και πάλι από κωδωνοκρουσίες και επισκέπτες, σε ένα κλίμα κατάνυξης και μεγαλοπρέπειας.

Ο πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας και το Δ.Σ. του Συνδέσμου Συριανών αποφάσισαν να διατεθεί το ποσό των 4.000 ευρώ για φιλανθρωπικούς σκοπούς, στη Σύρο. Ευχόμαστε σε όλα τα μέλη και φίλους, με πολλή αγάπη:

Καλή Ανάσταση! Είθε το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης του Κυρίου να φέρει ειρήνη, ελπίδα και χαρά σε κάθε γωνιά της Ελλάδος και σε όλο τον κόσμο!

Καλή αντάμωση στην πατρίδα!

Χρήστος Θανόπουλος

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Έτος Ιδρύσεως 1900

Πατριωτικό - Πολιτιστικό - Φιλανθρωπικό Σωματείο

3ης Σεπτεμβρίου 56 - 5ος Όροφος

10433 Αθήνα

Τηλ : 210 8226785

E-Mail : syn.syrianon@gmail.com

: synsyrianon@synd.gr

Ιστοχώρος : www.synd.gr

Ηλεκτρονική Διαδικτυακή Έκδοση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ενημερωτικό Περιοδικό

Έτος 28ο - Τεύχος 108

ΙΑΝ – ΦΕΒ – ΜΑΡ 2023

ISSN 2241 - 9497

Υπεύθυνος Έκδοσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤ. ΒΑΦΙΑΣ

Πρόεδρος Συνδέσμου

Δημιουργία - Ενημέρωση

Κωνσταντίνος Ν. Παπαπολίζος

Διόρθωση κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

Συνεργάτες παρόντος τεύχους αλφαβητικά

Δημήτρης Βοΐκος

Χρήστος Θανόπουλος

Τάκης Κυριτσόπουλος

Μαρία Ρώτα

Νίκος Σαλίβερους

Γιώργος Σαρλής

Δακτυλογράφηση Κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τα ευπρόσδεκτα κείμενα εκφράζουν τις προσωπικές και μόνο θέσεις των συνεργατών συγγραφέων τους και συνεπώς δεν απηχούν τις θέσεις του εντύπου μας, το οποίο όμως διατηρεί το δικαίωμα να τα τροποποιεί όταν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Ψηφιακή Εκτύπωση Περιοδικού από την «Γράμμα Εικόνα» του Νίκου Χατζίρη
Ζακύνθου 16 – 11361 Αθήνα Τηλ 2108841197

Πρώτη Ετήσια Γενική Συνέλευση Συνδέσμου Συριανών

Κοπή βασιλόπιτας από το Δ.Σ. Συνδέσμου Συριανών

Κείμενο, φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Κυριακή 15 Ιανουαρίου 2023, κατά την πρώτη Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών, ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας έκοψε την βασιλόπιτα και ακολούθησε ανταλλαγή απόψεων του Δ.Σ. που αφορούσε τον προγραμματισμό της Νέας Χρονιάς 2023.

Επαναληπτική Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών

Κείμενο, φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Κυριακή 22 Ιανουαρίου 2023, πραγματοποιήθηκε η Τακτική Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών, με αρκετά μεγάλη προσέλευση μελών, λαμβανομένων υπ' όψη των υγειονομικών συνθηκών. Το τριμελές προεδρείο της Συνέλευσης αποτελείτο από τους κ. Γούλα, Κυριτσόπουλο και Κοντογεώργη. Παρόντες στη Συνέλευση η μεγάλη φίλη – χορηγός κ. Ζαφειρία Λαυρεντιάδου και ο κ. Αλέξης Αθανασίου, επικεφαλής της μείζονος αντιπολίτευσης και υποψήφιος δήμαρχος του Δήμου Σύρου – Ερμούπολης. Μετά τον πρόλογο του Γενικού Γραμματέα κ. Προβελέγγιου Στέφανου, τον λόγο έλαβε ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας, κάνοντας αναφορά στα πεπραγμένα του 2022, αλλά και στα σημαντικότερα γεγονότα των προηγούμενων ετών.

Ο Σύνδεσμος Συριανών παρά τις αντιξοότητες που δημιούργησε η πανδημία του Covid-19, συνέχισε κανονικά τις δραστηριότητές του. Είναι σε λειτουργία και συνεχώς εμπλουτίζεται ο ιστοχώρος του Συνδέσμου, χάρις στον κ. Παπαπολίζο Κώστα που επιτελεί και το μέγα έργο της μηχανοργάνωσης, της επικαιροποίησης των στοιχείων όλων των μελών, αλλά και της έκδοσης του τριμηνιαίου περιοδικού. Το ημερολόγιο του 2023 δημιούργησε ο Κοσμήτορας κ. Χρήστος Θανόπουλος, όπως και αυτό του 2022. Κυκλοφόρησε από το Νοέμβριο 2022, με θέμα τα Φιλανθρωπικά και Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Σύρου, τα Κληροδοτήματα, τα σωματεία ευποιίας και φιλαλληλίας, τους παλαιότερους και σύγχρονους ευεργέτες.

Το φιλανθρωπικό έργο του Συνδέσμου Συριανών, υλοποιείται κάθε έτος τη Μεγάλη Εβδομάδα. Μέσω της ενορίας Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, αποδίδονται 3.000 ευρώ σε 60 άπορες οικογένειες και επιπλέον δίδονται χορηγίες, είτε στο Πτωχοκομείο της Φ.Ε.Ε., είτε στο Σύλλογο Παροχής Φροντίδας και Κατ' οίκον Νοσηλείας Σύρου, είτε στη Στέγη Ανηλίκων και Εφήβων Σύρου. Οι αποφάσεις στο Δ.Σ. λαμβάνονται συλλογικά και όλα τα μέλη του Δ.Σ. εργάζονται αφιλοκερδώς και εθελοντικά. Βάσει αποφάσεως της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης της 15^{ης}-12-2019 έγινε επιτυχώς η τροποποίηση του καταστατικού (σημαντικότερη αλλαγή η μετατροπή του 15μελούς Δ.Σ. σε 9μελές), με την πολύτιμη βοήθεια του Κυκλαδίτη δικηγόρου κ. Στέλλιου Κορρέ. Ο στόχος της προηγούμενης τριετίας επετεύχθη. Με τη αμέριστη οικονομική στήριξη του Γεωργίου Γαβιώτη ξεχρεώθηκε το δάνειο της Στέγης Συνδέσμου Συριανών, ενώ η παλαιά στέγη της οδού Καποδιστρίου μεταβιβάστηκε στην εταιρεία «ΜΕΛΑΘΡΟΝ Α.Ε.». Μετά από διάλειμμα δύο ετών, λόγω πανδημίας του Covid-19, πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο 2022 η Χριστουγεννιάτικη Εορταγορά από την οποία προέκυψαν σημαντικά έσοδα για το Σύνδεσμο, χάρις στις

προσπάθειες των κυριών του παλιού Δ.Σ. (Πόλας Μουχτοπούλου, Νινέττας Κοντογεώργη, Μαρίας Παπαπολίζου, Ελεονώρας Σαρρή) και των κυριών του νέου Δ.Σ. (Ασπασίας Τριανταφυλλίδου, Μάρως Καφετζοπούλου, Μαίρης Πασσά). Καταλυτική υπήρξε η συμβολή της Εφόρου κ. Ντίνας Συκουτρή στο συντονισμό και στη συλλογή προϊόντων από τους παραγωγούς της Σύρου. Θερμές ευχαριστίες σε όλες και επιπλέον στις κυρίες Ρίτα Βρακά και Έφη Κεχαγιά.

Ύστερα από δυο χρόνια μεταφέρθηκε και η εικόνα του Αγ. Νικολάου από τη Σύρο στον Ι. Ν. Αγ. Γεωργίου Καρύτση, όπου στην αρτοκλασία χοροστάτησε ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Δωρόθεος Β' και κατόπιν η εικόνα τοποθετήθηκε για προσκύνημα στη Στέγη μας. Θερμές ευχαριστίες στους χορηγούς του ημερολογίου μας, στους: κ. κ. Αθανάσιο Μαρτίνο, Ζαφειρία Λαυρεντιάδου, τον Άγγελο, Γιώργο και Κώστα Γαβιώτη, Λίτσα Χαραλάμπους (Εκτυπωτική), τον πρόεδρο της REVOIL Ευάγγελο Ρούσσο, PLAZA Catering, τον Σταύρο Κοή (Οπτικά είδη), τα ναυπηγεία Νικήτα Ψυχάλη, Select Maritime Corporation, Μαραγκό (κατάστημα ενδυμάτων), Ίριδα Ξαναλάτου.

Χάρis στις έντονες προσπάθειες και την αγάπη των μελών του Δ.Σ. ο Σύνδεσμος Συριανών παρά τις αντιξοότητες που δημιουργήσε η πανδημία του Covid-19, παραμένει ζωντανός και με έντονη δραστηριότητα, συνεχίζοντας την ιστορία 123 ετών. Είναι ένας από τους παλαιότερους συλλόγους (με παλαιότερη την Αδελφότητα των Εν Αθήναις Τηνίων, έτος ιδρύσεως 1876). Το Μάρτιο 2021 επιδόθηκε το βραβείο Ακαδημίας Αθηνών στο Σύνδεσμο Συριανών και έτσι το έτος 2020 υπήρξε έτος σταθμός για το σωματείο μας.

Κατόπιν ο ταμίας κ. Πέτρος Τσαούσογλου πραγματοποίησε τον οικονομικό απολογισμό του 2022. Η χρονιά που πέρασε ήταν αποδοτική και το 2023 θα είναι ακόμη καλύτερο. Χάρis στον κ. Γ. Γαβιώτη ξεχρεώθηκε το δάνειο της νέας αίθουσας, η οποία ανήκει πλέον ολοκληρωτικά στο Σύνδεσμο Συριανών. Τα έσοδα από δωρεές και συνδρομές ισοσκελίζουν τα έξοδα. Για το φιλανθρωπικό έργο αποδόθηκαν 3.088,00 ευρώ. Το ημερολόγιο δόθηκε δωρεάν σε όλα τα μέλη. Το βαρύτιμο κόσμημα της λαχειοφόρου αγοράς ήταν ευγενής προσφορά της κ. Ευγενίας Βουτσινά. Πολλές και ωραίες εκδηλώσεις θα διοργανωθούν από τον Κοσμήτορα κ. Χρήστο Θανόπουλο.

Ο κ. Ιωάννης Κουσουλάκος, ως πρόεδρος της τριμελούς Εξελεγκτικής Επιτροπής (που περιλάμβανε και τους κ.κ. Μαυράκη και Παπαπολίζο) που έκανε διεξοδικό έλεγχο στα λογιστικά βιβλία του Συνδέσμου, ανακοίνωσε ότι υπάρχει τάση αναζωογόνησης του Συνδέσμου λόγω εγγραφών νέων μελών και ότι θα πρέπει να γίνει εκ νέου απογραφή των κινητών περιουσιακών στοιχείων εντός της Στέγης. Το Δ.Σ. απηλλάγη των ευθυνών για το 2022.

Ο ταμίας κ. Π. Τσαούσογλου έκανε τον οικονομικό προϋπολογισμό του 2023. Τα έσοδα και τα έξοδα θα κινηθούν στα ίδια επίπεδα, ενώ για το φιλανθρωπικό έργο θα δοθούν 3.500,00 ευρώ. Παρουσίασε τον κ. Δημήτρη Ρούσσο, ο οποίος διατηρεί εταιρεία μεταφορών, είναι πρόθυμος να βοηθήσει όποιον Συριανό χρειάζεται βοήθεια και έχει τη δυνατότητα πραγματοποίησης Μαθημάτων Πρώτων Βοηθειών σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, στη Στέγη μας κάποιο Σάββατο.

Τον λόγο έλαβε η Έφορος κ. Ντίνα Συκουτρή, η οποία μετά τα καθιερωμένα «Χρόνια Πολλά», ευχήθηκε τη Νέα Χρονιά να μη λείπει κανείς. Αναφέρθηκε στις χρονιές 2020–2022, κατά τις οποίες ο Σύνδεσμος Συριανών αν και δεν διοργάνωνε εκδηλώσεις και τα έσοδά του είχαν περιοριστεί, συνέχισε να αποδίδει το πασχαλινό βοήθημα σε εξήντα άπορες οικογένειες (Μεγάλη Τετάρτη απόγευμα, στο παρεκκλήσι του Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου), με τη συμπαράσταση του παπά – Κώστα Κοντού, της κ. Ρίτας Βρακά και της κ. Μαρίας Φωστέρη. Οι αναξιοπαθούντες επιλέγονται από τις εν λόγω κυρίες. Στη δύσκολη τριετία (2020–2022), προστέθηκαν επτά οικογένειες που έχρηζαν βοήθειας, και προς τιμήν του, προθυμοποιήθηκε ο τότε αντιπρόεδρος και μέγας ευεργέτης κ. Άγγελος Γαβιώτης να καλύψει με δικά του χρήματα τις αυξημένες ανάγκες. Πριν από μερικά χρόνια έγινε απογραφή των βιβλίων, πινάκων, επίπλων, κ.α. της Στέγης, από τον κ. Κ. Παπαπολίζο και τις κυρίες Ε. Σαρρή, Ν. Κοντογεώργη, Ν. Συκουτρή. Έκτοτε ο κατάλογος των αντικειμένων έχει τροποποιηθεί, (όπως π.χ. το 2022 ο αποθανών Τάκης Κορφιάτης άφησε σειρές βιβλίων στο Σύνδεσμο αλλά και ο αδελφός του Νίκος, - δύο εμβληματικά μέλη). Είναι αδήριτη ανάγκη να πραγματοποιηθεί νέα απογραφή. Ο Συριανός ακαδημαϊκός κ. Βοκοτόπουλος στα ενενήντα τρία του, βοηθά με κάθε τρόπο το όνομα της Σύρας και το Σύνδεσμο Συριανών. «Τίποτα δεν είναι εύκολο και δεδομένο. Όλοι μαζί είμαστε υποχρεωμένοι να κρατήσουμε ψηλά το Σύνδεσμο, για τον πολιτισμό και τη φιλανθρωπία. Όλοι μαζί μπορούμε!».

Κατόπιν ο κοσμήτορας κ. Χρήστος Θανόπουλος ανακοίνωσε το πρόγραμμα εκδηλώσεων για το 2023.

Η κ. Ντίνα Συκουτρή συνέστησε την επίσκεψη στις τρεις εκθέσεις που διοργάνωσε το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων στο Δημόσιο Καπνεργαστάσιο της οδού Λένορμαν, με τίτλο «Ιστορίες επιβίωσης: Πρόσφυγες και εργασία στις νέες πατρίδες», «Το 1922 στον Τύπο» και έκθεση 27 έργων καλλιτεχνών με τίτλο «Πρόσφυγες 1922 + επιβίωση – ενσωμάτωση». Στην πρώτη έκθεση συμμετέχει και η συριανή λουκουμοποιΐα.

Ακολούθησε κοπή της βασιλόπιτας από την αντιπρόεδρο κ. Μαίρη Πασσά. Το φλουρί έπεσε στη βοηθό ταμία κ. Ασπασία Τριανταφυλλίδου. Ο λαχνός Νο 106 του τέως Αντιπροέδρου Άγγελου Γαβιώτη, κέρδισε το κόσμημα. Ακολούθησαν κέρασματα.

Και του χρόνου. Χρόνια Πολλά, Καλή Χρονιά!

ΣΥΡΙΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

Ο Θράσος έτρεχε αναμαλλιασμένος απ' το καφενείο της Μπελλούς ίσαμε του Φυσαέρη το μανάβικο και τούμπανιν ...

– Μου 'πεσε το λαχείο, μου 'πεσε το λαχείο, χτυπιότανε!

Παίρνει αμέσως άνθιση ο μαχαλάς περί του γεγονότος και γίνεται της κακομοίρας!

– Τ’ άκουσες Αχλαδιά μου; Έπεσε, λέει, στο Θράσο το λαχείο!
– Άμε να κοροδέψεις καμιά άλληνε ...
– Αφού άμα σου λέω ψέματα, επέμεινε η Πιπή η ζητιάνα, η σόμματη, να μου βγάλει η Παναγία ... τα μάτια!
Οι γειτόνισσες είχανε σχηματίσει πηγαδάκια και συζητάγανε ...
– Και του τó ‘λεγε ο μπάρμπα Μιχάλης: «Εσένα, Θράσο παιδί μου, θα σου πέσει μια των ημερών για το λαχείο ... για η βουβωνοκήλη σου!
Αρχένεψαν να πλακώνουν άνθρωποι από άλλες γειτονιές για τα συχαρίκια.
– Χαλάλι σου, μωρέ Θράσο. Άντε και σε καλή μεριά ...
– Πάντως του άξιζε κι αυτουνού να γελάσει λίγο τ’ αχείλι του. Ψέματα κυρά Καλλιόπη μου;
– Έμ βέβαια, όποιος έχει πανωθεό έχει και κατωθεό, απάντησε με φθόνο η άλλη, καθώς το μόνο που της είχε «πέσει» εκείνης στη ζήση της όλη ήτανε ένα κάντρο του μακαρίτη του άντρα της ... στο κεφάλι!

===

Ο κυρ Ισιδωρος, ο γνωστός μαυραγορίτης της Κατοχής, που τότε είχε πιάσει ... στόκο η τσέπη του και όλοι τότε δείχνανε με το μεσιανό δάχτυλο, τον ακοστάρησε επί τούτου.

– Ανέκαθεν, Θράσο αθέρα της καρδιάς μου, το ‘λεγα γω, πως χαραμίζεις τα νιάτα σου με τη Ζία, τη στιγμή που σε ορέγονται κορίτσια να τα πιεις στο ποτήρι, όπως για παράδειγμα η θυγατέρα μου η Γιασεμούλα!
– Κάντο μου λάσπη, γέροντα ...
– Άνοιγε τεφτέρια και γράφε: Της έχω σπίτι αθεόρατο, ‘διόχτητο στα Πευκάκια, ελαιώνα στην Απάνω Μεριά κι εμπορικάκι γωνιακό στο κέντρο! Πες εσύ το «ναι» και θα σ’ έχω ώσπερ υιόν μου! Μια στέρνα τάλαρα ρε, θα σου χαρίσω και τα χρέη σου στο μπακάλη πλερωμένα μέχρι δεκάρας ...
– Έχει καλώς και σε βάζω σε λίστα αναμονής ...
Μοναχά το Σπυράκι ο λαχειοπώλης χτύπαγε το κεφάλι του!
– Μας πώς διάολο «έπεσε» το λαχείο στον Θράσο, αφού ... τη Δευτέρα είναι να γίνει η κλήρωση;

===

Η μανδάμ Μαρικάκη, η αιιδός του κέντρου του Πελοπίδα, μόλις της ντελάλησε το γεγονός ο Πασχάλης το γκαρσόνι έσπευσε μπρατσεράτη να καπαρώσει θέση.

Μόλις την πήρε οφθαλμό με το φλοράλ τσιτάκι της και τη νέα λαχανοχτενισιά της ο Θράσος, έπαθε τάρακουλο!

Τον αρχινάει στα μαγνητικά για να τον φέρει στα χωρικά της ύδατα.

– Κύριε Θράσο μας, θα σας μαλώσω. Δεν είμαστε πια και του πεταμάτου!
– Μανάρα του τετραγώνου μας! Δώκε μου κοκκαλάκι να τ’ αγλείφω ...
– Ξέρετε, τυγχάνω σόλο, άνευ καβαλιέρο ...
– Έμπα στον ίσκιο μου ...
Άμα είδε όμως τη Ζία να τσαρκιάζει κατά κείθε το γύρισε στο καλαματιανό ...
– Ένεκα αλλαγής καιρού κωλύομαι τώρα. Κάνε μου πάντως μια αίτησις μετά

χαρτοσήμου ...

- Θράσο, αν δεν ενδώσεις θα υπάγω να πέσω στο 'Λεχτρικό να ... φαρμακωθώ!
 - Στο 'Λεχτρικό πνίγονται, δεν φαρμακώνονται ...
 - Ναι, αλλά με τα απόβλητα δεν προλαβαίνεις να πνιγείς!
- Του αμολάει επιπροσθέτως δάκρυ χαλαζάτο διανθισμένο με βόγγους ηχηρούς.
- Βάναυσε!
 - Μήνυμα ελήφθη και πάμε πάρα πέρα σελίς. Είσαι να το πορπατήξουμε;
 - Μετά χαράς πάσης ...
 - Αραντεβού νύκτωρ κατά τις εννέα και κάτι ψιλά, όξω απ' το κοτέτσι του Μήτσου του κάλφα. Ματς μούτς τώρα ...
- Μόλις αλαργάρησε η ντιζέζ να 'σου η Ζία ...
- Θράσο, αρωτάω να μάθω τι πάρε δώσε έχεις μ' αυτή τη σουρλουλού;
 - Μου αχρωστάει κάτι λιανά ένεκα τσικλόφουσες, που αγόρασε και της έκανα 'πενθύμιση.
- Να το πιστέψω; Σου 'πε τουλάχιστον πώς θα στα δώσει;
 - Θα τα δώσει. Ο Θράσος δεν παίζεται!
- Ξαφνικά και χωρίς καμιά προειδοποίηση η Ζία ορμάει και τον κατασπάζεται.
- Κράτει μαρή, η δημόσια αιδώς και έτσι ...
 - Θράσο μου, θ' αναβαθμίσουμε το τσαρδί μας! θα αγοράσουμε μοντέρνα επίπλωσις και σερβίτσια Γιαπωνίας αφ' του Καρατάσου ...
 - Πάει η φουκαριάρα, αφήλωσε ο νους της ... απ' την αποχή, σκέφτηκε περίτρομος ...
- Θέλω βραχιόλια χρυσά με τζιτζιά και πεντόλιρα να μου πάρεις.
 - Σοβαρεύσου, θα εκτεθούμε ...
 - Το τριάρι το θέλω παραλιακώς, να σκάσουνε μερικές – μερικές ...
 - Και πώς θα γίνουνε όλα αυτά, ρε θεοπάλαβη;
 - Μα φυσικά με το λαχείο, που κέρδεψες!
 - Εγώ κέρδεψα λαχείο;
 - Και βέβαια εσύ! Αλάκερος μαχαλάς σε είδε να τρέχεις και να φωνάζεις στο δρόμο: «Μου 'πесе το λαχείο» ...
 - Α, χα! Το λαχείο μπορεί να μου 'πесе, όπως λες, αλλά μου 'πесе ... απ' την τσέπη και το πήρε ο αέρας. Γι' αυτό χαλνούσα τον κόσμο!

===

Ο Ζεβανζέλ κι ο Θράσος προχωρούσανε αλά μπρατσέτα στο Ηρώον, όταν ο γέρος πήρε το λόγο.

- Βρε Θράσο, κατηφέ μου, μπας κι έχεις υπόψη σου καμιά καλή καφετζού να μας προβλέψει την έκβαση του αυριανού αγώνα;
- Εκπίπτεις, πατέρα! Τι τις θέλεις τώρα τις καφετζούδες, τις αβγορίχτρες και τις ξεματιάστρες; Αυτές είναι πλέον παρωχημένες! Μήτε και χαρτιά να πας να σου ρίξουνε. Τα 'χουνε σημαδεμένα!
- Τι έχεις λοιπόν να μου προτείνεις, μινόρε της αυγής μου;
- Να πας ντουγγού σε ένα μέντιουμ θα σου συνιστούσα ...

- Για τη Σαλώμη τι έχεις να λες; Ακούγονται τα καλύτερα!
- Χα, σε πείραξε φαίνεται η ηλικία σου, πατέρα! Άκου τη Σαλώμη! Δαύτη έχει πέντε μήνες να σταυρώσει πελάτη, καθότι πάσχει από ... αϋπνίες! Αλλά έστω και την κοίμησες. Τι παραμιλητό περιμένεις να σου βγάλει, που είναι και ... τσευδής από πάνω;
- Μήπως γνωρίζεις εσύ καμιά άλληνη; Επείγομαι ...
- Ασυζητητί θα φύγεις και θα πας στην Κορίνα στα Καμίνια. Αυτή μάλιστα! Μασάει και δάφνη!

===

Ο Ζεβανζέλ είχε τις επιφυλάξεις του ως προς την επιλογή του Θράσου. Τη Σαλώμη τη γνώριζε χρόνια και απ' ό,τι ήτανε σε θέση να θυμάται ποτέ δεν είχε πέσει έξω στα μαντικά της!

Φόρεσε λοιπόν την τραγιάσκα του τη γκρίζα και κίνησε για το σπιτικό της κάπου στο λιμάνι, αγνοώντας για πρώτη φορά, έλπιζε να 'ναι και η τελευταία, τη συμβουλή του γαμπρού του. Έφτασε και κάθισε στο ευρύχωρο σαλόνι του σπιτιού της. Όλα τα καθίσματα και ο καναπές ήτανε πιασμένα από νεαρά κυρίως άτομα κι από φαντάρους της Σχολής!

Απόρησε με όλα τούτα, γιατί σπάνια απ' όσο γνώριζε, συχνάζανε στα μέντιουμ τέτοιοι τύποι!

Το σαλόνι είχε ντουμανιάσει απ' τους καπνούς κι ένα πικάπ στο βάθος έπαιζε λάγνους τούρκικους αμανέδες. Μη μπορώντας να δώσει απάντηση στον εαυτό του άρχισε τις εικασίες ...

– Σίγουρα, σκέφτηκε, όλοι τούτοι θα παίζανε το καινούργιο παιχνίδι, το ΠΡΟ-ΠΟ, που πρόσφατα είχε ξεκινήσει και είχανε έρθει στη Σαλώμη να τους κάνει πρόβλεψη!

Εξαίφνης μια εσωτερική πόρτα άνοιξε τρίζοντας και από μέσα βγήκε κάποιος ναύτης ακολουθούμενος από την κυρία Σαλώμη, που ήτανε προκλητικά βαμμένη και στο μισόγυμνο κορμί της πάνω θρόιζε διάφανο μπέϊμπι ντολ με μπιρμπιλία στο τελείωμα.

Από τα ενδότερα ξεπήδησαν έντονες αναθυμιάσεις αντισηπτικού και πρόστυχης κολόνιας, που διαχύθηκαν στο χώρο αναμονής.

– Θα πρόκειται για κάποια πρόσφατη τεχνική των «ενδιάμεσων», σκέφτηκε ο Ζεβανζέλ και άναψε τσιγάρο ...

– Ο επόμενος να περάσει, είπε ηδυπαθώς η Σαλώμη. Όμως στρέφοντας λίγο το κεφάλι αντίκρυσε το γέροντα.

– Μπα, μπα; Και συ αριβάρисες κατά δω, μαστρο-Βαγγέλη; Τελειώνω κάνα δυό ... ξεπέτες και σε παίρνω, του 'κλεισε πονηρά το μάτι ...

Ο Ζεβανζέλ όμως περί άλλων ... τύρβαζε.

– Ξέρεις, Σαλώμη, θα ποθυμούσα μιά ασφαλή πρόρρηση του αυριανού αγώνα στο Καρνάγιο, δια της λεκανομαντείας ...

– Τη σήμερον ημέρα καταργηθήκανε οι ... λεκάνες, μαστορα. Χρησιμοποιούμε ευρέως το ... σερβιτσάλι ...

– Θέλεις να πεις ότι ...

– Ακριβώς. Αλλάξαμε επαγγελμα και το γυρίσαμε στο ... ζειμπέκικο! Μια ζήση με τα χαρτιά και τους καφέδες ... εντομοφάγος είχα καταντήσει! Εδώ λοιπόν και κάτι μήνες

το μπατάρησα κι εγώ ... στη βίζιτα και είδα Θεού πρόσωπο!

===

Βγήκε παραπατώντας στο δρόμο, ενώ συγχρόνως κοίταζε δεξιά και αριστερά μήπως τον είχε πάρει μάτι κανένας καλοθελητής και τον ξόμπλιαζε στο περίχωρο, πως συχνάζει με παστρικές! Σε κάποια στροφή του δρόμου, στην προσπάθειά του ν' αποφύγει μια σούστα με άλογο που έτρεχε, τρακάρησε πάνω σε κάποιον περαστικό. Ο άλλος τον αναγνώρισε αμέσως.

– Ω. κύριε πρόεδρε, οποία έκπληξις!

– Εσείς, αγαπητέ ομόλογε του «Αστέρα;» Καλά ξεπετάριζε το μάτι μου!

Αντάλλαξαν, παρά τη λυκοφιλία τους, συναδελφικούς χαιρετισμούς και τους συνήθεις ασπασμούς από απόσταση ... σαν συμπεθέρες!

– Πώς από 'δω, φίλτατε;

– Νά τριγυρνάω να βρω ένα μέντιουμ, για να μάθω την έκβαση του αυριανού αγώνα ...

– Αλήθεια; Μα κι εγώ το ίδιο επιζητώ! Μάλιστα, με όλο το σεβασμό, θα σας πρότεινα να πηγαίναμε μαζί αφού θα παίξουνε μεταξύ τους οι ομάδες μας, ώστε να κάνουμε τη δουλειά μας με ένα μόνο έξοδο ...

– Αν και η θρησκεία μας αντιτίθεται σε τέτοιου είδους πρακτικές δε θα 'λεγα όχι, μολονότι τα συμφέροντά μας αλληλοσυγκρούονται ...

– Τότε ας μην κωλυσιεργούμε, φίλτατε ...

– Παρεμπιπτόντως ακούγεται, πως η Κορίνα επιθυμεί να της προσφέρουν οι πελάτες της κάποιο πεσκέσι, το λεγόμενο και δεξίμι, να το τρώει και ν' ανοίγει η σκέψη της ...

– Εδώ θα κολλήσουμε τώρα;

===

Η εικόνα που αποκόμιζε κάποιος απ' τον προθάλαμο και την αίθουσα μαντικής του διακεκριμένου μέντιουμ παρέπεμπε σε τελετουργίες πριμιτιβισμικής μύησης και σε δελφικά απόκρυφα!

Στο ημίφως της τρεμάμενης φλόγας των κεριών αχνά διακρίνονταν στους τοίχους γραφήματα του ζωδιακού κύκλου και παντού στο χώρο διάσπαρτα οστάρια, σύμβολα μαύρης μαγείας, ερυθρόμορφοι αμφορείς φίλτρων και προβασκάνια περιέχοντα παρωνυχίδες, στάγματα κεριών και ηλίανθους αποξηραμένους, ενώ τα τοιχώματα περιμετρικά καλύπτονταν από βαθυκύανα πετάσματα καμπουχά με κροσσωτές απολήξεις.

Την άκρα σιγή ανακόψανε ξάφνου καταχθόνιοι ήχοι, ίδιοι με κρωγμούς γύπα και φτερουγίσματα κόνδορα.

Και τότε, μέσα από υδρατμούς μελανόχρυσους αναδύθηκε, όμοια Νέμεσις η Κορίνα, βαστώντας στα χέρια της τον πήχη και το χαλινάρι!

Οι δύο πρόεδροι νιώσανε τα σώματά τους να πάλλονται από ακούσιες ταλαντώσεις. Το κάτω χέιλι τους άρχισε να σιγοτρέμει και οι διεσταλμένες κόρες των ματιών τους κρύψανε τους βολβούς! Ασυναίσθητα εναγκαλίστηκαν συναμεταξύ τους και παρέμειναν έτσι τέρμινα πέντε!

===

Η ένδυση της Κορίνας ήτανε βαλκυριακή! Το γεροντικό σαρκίο της το περιέβαλε ροδόχρωμη εσθήτα από ατλάζι με μπούστο, που το πλαισίωνε ολοσηρική τρέσα, αποτελούμενη από κατακόρυφα στοιχεία και ελλειψοειδή διάχωρα, ενόσω το λαιμό της έζωνε περιαιχένιο με έξεργες ρωπογραφικές λεπτομέρειες, που σαν θέμα τους είχαν τις Δέκα Πληγές του Φαραώ!

Στην οσφυϊκή της χώρα συστρεφόταν οστρακόδερμος ζωστήρας με δέσιμο αργυροτοκά, διάστικτος από ιμιτασιόν σεντέφια, τα οποία απολήγανε σε ιωνικά κυμάτια, και τέλος, τη ρέουσα πάλλευκη κόμη της αναδείκνυε διάδημα ελισσόμενων βλαστών, καθώς και κεφαλόδεμα, που συγκρατούσαν στην κορυφή του διάχρυσοι αστερόσχημοι σφηκωτήρες.

Σαν από θαύμα αίφνης εμφανίστηκε στις αποστεωμένες της παλάμες υδρία από κράμα κασσίτερου και τιτανίου με εγκόλλητες παραστάσεις υπερβατικής τεχνοτροπίας.

Το σκεύος περιείχε νερό του Καγιαβά, έμεσμα σκύλου σερνικού και προσμίξεις φίλτρων, που πριν είχανε περιφέρει πάνω από δέκα τάφους ασπράντιστους!

Ως αρχαία ιέρεια πήρε να ξεπλένει τα χέρια της στο εξαγνιστήριο υγρό ...

===

– Ήρχαμε κυρά μου εδωπέρα, πήρε το λόγο ο Ζεβανζέλ ...

– Γνωρίζω ακριβώς γιατί ήρθατε, του απάντησε μιά ηχώ από το υπερπέραν. Αλίμονό μου αν δεν γνώριζα! Θα είχα τότε μετατρέψει ... το πτυχίο μου σε κομφετί για τις απόκριες! Ποτέ μη λησμονείτε, πως έχω κάνει χρόνια κατά Ινδία μεριά, προκειμένου να μελετήσω τις αντιδράσεις των πνευμάτων ...

Τα λόγια αυτά τα απεύθυνε στους δύο προέδρους, που την κοίταζαν άναυδοι, έτσι για να ... τους ρίξει στάχτη στα μάτια! Στην πραγματικότητα όμως είχε ακούσει το πρωί της ίδιας μέρας το ντελάλη, το Τσιμπλαράκι, να διατυμπανίζει στους δρόμους την είδηση σχετικά με το μεγάλο ποδοσφαιρικό αγώνα της Κυριακής στο Καρνάγιο.

– Δεν πρόκειται, κυρία, να ξαναεπέμβουμε, της υποσχέθηκε ενόρκως ο πρόεδρος του «Αστέρα», άνθρωπος θεοφοβούμενος, σημειωτέον!

===

Τώρα το μέντιουμ ήτανε καθόλα έτοιμο και σε φάση παλαισθησίας. Πέταξε ψηλά έξι λούπινα και προτού αυτά πέσουνε στο πάτωμα όρμησε σαν ερωδιός και τ' άρπαξε με το στόμα της στον αέρα! Τα μάσησε καλά και ακολούθως έφτυσε τους δύο προέδρους από τρεις φορές στο πρόσωπο.

Μετά ταύτα διέταξε τον Ζεβανζέλ να πετάξει μια μεγάλη πέτρα, την και καλούμενη «αποτρόπαια λίθο» έξω απ' το παράθυρο.

Τη σαβούρντισε αυτός με δύναμη προς τα νοτιοδυτικά και μέσα σε τρία λεπτά ακούστηκαν απ' το δρόμο ουρλιαχτά και οίμωγές πόνου, καθώς κάποιος περαστικός την είχε δεχτεί κατακέφαλα! Περάσανε άλλα δέκα λεπτά αυτοσυγκέντρωσης μέσα σε ταφική σιωπή. Τότε η Κορίνα ανέβηκε σ' ένα τρίποδο και υπέδειξε στον πρόεδρο του «Αστέρα», πώς να κρατήσει κάτω απ' τη μύτη της ένα λεβέτι, που ανάδιδε δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις!

Πήρε μερικές βαθιές εισπνοές, περιέπνεσε σε έκσταση κι απ' τα εσώψυχά της

άρχισαν να βγαίνουν συλλαβές χωρίς ειρμό, βογγητά άλγους και ράκη φράσεων. Άλλα δύο τέρμινα έφυγαν έτσι. Ξαναεπικράτησε σιωπή περισυλλογής ώσπου το μυαλό της άδειασε από παραστάσεις. Αμέσως μετά περιήλθε σε φάση μετάλλαξης και τα μάτια της λαμπύρισαν επικίνδυνα μέσα στο σκινόφως προτού καταρρεύσει!

Αφροί ξεπηδήσανε απ' τα χείλη της όσο το κορμί της σπαρτάραγε ανεξέλεγκτα εντός μιας φριχτής αλγηδόνας, γεγονός που αποτελούσε την κορύφωση!

Καταβάλλοντας μια εξωπραγματική προσπάθεια επανήλθε και εισήλθε σε μια εκτοπλασματική φάση. Η υπέρτατη στιγμή του χρησμού είχε φτάσει!

===

Έφερε τα τρεμάμενα ακροδάκτυλά της στη σχισμή των μαστών και τράβηξε από εκεί ένα χαρτί διπλωμένο. Το άνοιξε με κινήσεις άσχετες με τη βούλησή της, το πέταξε στα πόδια των δύο αντρών και εξουθενωμένη πλήρως αποσύρθηκε στα ενδότερα.

Σε ισχυρή συναισθηματική φόρτιση οι δύο πρόεδροι ξεδίπλωσαν το χαρτί και το διαβάσανε αποσβολωμένοι.

Πάνω του υπήρχε αποτύπωση, που τη συνόδευε βραχύ κείμενο. Η αποτύπωση παρίστανε δυό ανθρώπινες φιγούρες, η μια μαύρη και η άλλη κόκκινη και κάτω απ' τις σιλουέτες, που βάδιζαν πάνω στο χαρτί υπήρχε κάποιο λακωνικό κείμενο, που διευκρινίζει: «Ο ένας στους δύο κερδίζει».

Το εν λόγω χαρτί με το σιβυλλικό κείμενο δεν ήτανε τίποτα άλλο ... από τη γνωστή διαφήμιση του Λαϊκού Λαχείου!

===

Θα ήταν περασμένες από εννέα το βράδυ όταν ο Θράσος πενάτος και νοικοκύρης μέσα στο ρούχο του και έχοντας τακηλντίσει το πέτο του με άλικο ιβίσκο της κυρά Ευθαλίας, άρχισε τα δρομολόγια από του Σπυρακιού το σπίτι έως του κουτσού το τσαγκαράδικο.

Καθώς βάδιζε είδε να 'ρχεται μπρατσέρα κουνιστή η αοιδός, η Μαρικήκη, με όλα τα σέα και το πατσουλί της!

Ο Θράσος τότε σταμάτησε και την περίμενε σε μια εσοχή σκοταδάτη, έργο δικό του κι αυτό, καθότι μη θέλοντας να δώσει έρεισμα στο περίχωρο, είχε ... φάει από νωρίς το γλόμπο της γωνίας!

Τον βλέπει η άλλη, πλησιάζει λικνιζόμενη και ανταλλάσσουνε χειραψία.

– Καλώστηνά μου την ...

– Πολύ καλησπέρα σας ...

– Επιθυμείτε να πορπατήξομεν;

– Όχι, διότι θα μας ταμπακιστούνε και εκτίθεμαι ανεπανορθότως ...

– Αποδεκτόν ...

Πιάνουνε λακρεντί και ο Θράσος απάνω στην άψα του της ξηγιέται:

– Θα σοροπιαστούμε αμοιβαίως. Έχω αγαθές προθέσεις ξεύρετε ...

– Ο Θεός να δώσει, παλικάρι μου. Τι άλλο να προστέσω;

Ορμάει και τον ασπάζεται περιπαθώς.

– Τραβάμε τώρα κοτέτσι μεριά; καταφέρνει ο Θράσος να αρθρώσει μόλις και παίρνει ανάσα ...

- Μηπροστά εσύ κι ακολουθώ εχ του σύνεγγυς ...
- Αδύνατον, προηγούνται οι κυρίες!

===

Στο αναμεταξύ ο Θράσος είχε ξηγηθεί δίφραγκο στον Σάκη το γυφτάκι, να βαστά τσίλιες παριστάνοντας τον περιπλανώμενο ακονιστή μαχαιριών.

Φτάσανε στου Μήτσου του κάλφα το κοτέτσι, στρώσανε λινάτσα και ο Θράσος το γύρισε στο ρομαντικό για τα προκαταρκτικά.

– Ω, τι ωραία η σελήνη στίλβουσα!

– Προχώρα στο ... παρασύνθημα καθότι έχω τραγουδιστική εμφάνιση σε μιά ώρα από τώρα ...

Το λίκνιντο του Θράσου είναι ανατρεπτικό! Την προσεγγίζει σαλιγκαράτος και της κάνει ερωτική ξομολόγα:

– Είσαι θάγμα της φύσης!

– Όλα για την αγάπη μας, τον διαβεβαιώνει ενόρκως.

Κι απάνω πού 'χανε στρειδιαστεί για τα περαιτέρω, ακούγεται θόρυβος αλαφρύς. Ταυτόχρονα ο μικρός Σάκης, ο τσιλιαδόρος, βλέποντας τον Μήτσο να πλησιάζει υποψιασμένος το κοτέτσι, πιάνει τα διαλαλητά: Μαχαίρια ακονίζωωω ... ποιός έχει παλιές καρέκλες για φτιάξιμο;

Τη ντιζέζ την πιάνει το ανήσυχο και αρχινά τα πατερμά ...

– Α, πα, πα! Δεν το ξανακάνω ποτέ στη ζωή μου σε υπαίθριο χώρο!

– Κάνε μπρακ λακρεντί, μάνα μου ...

Ορμάει ο Μήτσος, ανάβει σπέρτο και τους βλέπει ... διχάλα και κατ' αναλογίαν!

– Αβγολογείτε ρε, στο κοτέτσι μου;

Ο Θράσος διατηρεί ψυχραιμία νευροχειρουργού, μη θέλοντας να τον εξιτάρει περιπλέον ...

– Τον αναφτήρα μου έχασα και λέω, πού να μου 'πесе ...

– Κι αυτήν εδώ, που φιλάς βεντουζάτα τι ρόλο βαράει;

– Αλιποθύμησε το κορίτσι εχ του καύσωνος και της κάνω ... τεχνητές αναπνοές να συνέρθει ...

– Ρε, αμέτε στα ξεκουμπίδια, ουρλιάζει ο Μήτσος και τους διώχνει πυξ – λαξ!

Φεύγοντας τινάξανε από πάνω τους τα πούπουλα και τις κουτσουλιές.

– Ευχαριστώ μανδάμ, για την ωραία εσπερίδα, ασκέτως αν μας κόψανε απάνω στο ... πήξιμο της γιαούρτης!

– Ευελπιστώ μιάν άλλη φορά, Θράσο μου ...

===

Η Ζία όπως καθότανε στο παράθυρο του στενού και καθάριζε φάβα, έβλεπε από κάτω της «πιάτο» τα τεκταινόμενα στο κοτέτσι του Μήτσου και έκλαψε να φάει τα μεσοφόρια της!

Όντας όμως φρόνιμη και καρτερικιά δεν το 'κανε θέμα, ελπίζοντας πως έτσι θα έφερνε αργά αλλά σταθερά τον Θράσο της στου Θεού τη στράτα ...

Προς εκτόνωσή της όμως άδραξε το ξώφυλλο και αναστέναξε τόσο βαθιά και δυνατά, που βγήκε όλη η γειτονιά στα παραθύρια!

Σημείωση

..για το λαχείο...για η βουβωνοκήλη σου. (συριανό ιδίωμα)

...είτε το λαχείο...είτε η βουβωνοκήλη σου. (νεοελληνική απόδοση)

Τα Άγια Θεοφάνεια – Τα Φώτα

Από την κ. Μαρία Ρώτα

Τα Φώτα, είναι κοινή ονομασία της εορτής των Θεοφανείων, και θεωρείται, σύμφωνα με την λαϊκή αντίληψη ότι είναι η μεγαλύτερη των εορτών και ιδιαίτερα με τον «Αγιασμό των υδάτων». Είναι ιδιαίτερα ευχάριστο και θαυματουργό για τον κάθε χριστιανό ο Μεγάλος Αγιασμός, οπότε και γίνεται η σπουδαία τελετή της καταδύσεως του Σταυρού στη θάλασσα, αλλά και στον ποταμό, στις λίμνες, στις πηγές ή στη δεξαμενή, στις περιοχές που οι χριστιανοί έχουν τις πόλεις τους μακριά από τη θάλασσα. Είναι μεγάλη η σημασία αυτής της εορτής που συμβολίζει σε όλους τους Χριστιανούς την βάπτιση του Ιησού Χριστού. Είναι σημαντικό ότι την ίδια μέρα, μετά το τέλος της λειτουργίας, πολλά παιδιά αρχίζουν να πηγαίνουν προς τις κατοικίες και όπως τα Χριστούγεννα ή την Πρωτοχρονιά έψαλαν τα κάλαντα, έτσι και αυτή την άγια ημέρα ψάλλουν τα κάλαντα: «Σήμερα τα φώτα και οι φωτισμοί, και χαρά μεγάλη εις το σπίτι μας...». Πολλοί Χριστιανοί πιστεύουν ότι κατά τη νύχτα της παραμονής «ανοίγουν οι ουρανοί και ό,τι ζητήσει κανείς γίνεται.»

Έθιμα των Θεοφανείων

Σύμφωνα με τα κείμενα που παρουσίασαν οι ευαγγελιστές, Μάρκος, Λουκάς, και Ματθαίος, περιγράφεται η βάπτιση του Ιησού στον Ιορδάνη ποταμό. Ο Ιωάννης βάπτισε τον Ιησού. Κατά την στιγμή της βάπτισης κατέβηκε από τον ουρανό το Άγιο Πνεύμα, με μορφή περιστεράς και ταυτόχρονα ακούστηκε από τον ουρανό φωνή που έλεγε: «Ούτος εστίν ο Υιός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα». Λόγια του Θεού;

Για την μοναδική αυτή εμφάνιση του Πατρός, του Υιού και του Άγιου Πνεύματος, η εορτή αυτή ονομάστηκε Θεο + Φάνεια, καθώς, όπως αναφέρουν, ο Θεός εμφανίστηκε στη γη, για μια στιγμή μόνο με τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος. Η εορτή των Θεοφανείων είχε αρχίσει να γιορτάζεται με λαμπρότητα σε όλη την Ανατολική Εκκλησία ως εορτή του φωτισμού της ανθρωπότητας δια του Αγίου Βαπτίσματος, απ' όπου και το όνομα: «Τα φώτα» και ο Γρηγόριος Ναζιανζηνός είχε αναφέρει ότι ήταν η σπουδαιότερη εορτή αυτή «των φώτων». Πολλά έθιμα και παραδόσεις εξακολουθούν να υπάρχουν έως σήμερα σε κάθε γωνιά της Ελλάδος κατά τον εορτασμό των Θεοφανείων Μικρές παρέες παιδιών, την παραμονή της εορτής, ψάλλουν τα κάλαντα των φώτων, πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι και οι κάτοικοι ακούν :

Σήμερα τα φώτα κι οι φωτισμοί
και χαρές μεγάλες και αγιασμοί.
Κάτω στον Ιορδάνη τον ποταμό,
κάθεται η Κυρά μας η Παναγιά.

Σπάργανα βαστάει, κερί κρατεί
και τον Αή- Γιάννη παρακαλεί:
- Άγιε Γιάννη Αφέντη και Βαπτιστή,
δύνασαι βαπτίσεις Θεού παιδί;
- Δύναμαι και θέλω και προσκυνώ
και τον Κύριό μου παρακαλώ.
Ν' ανέβω πάνω στον ουρανό,
Να μαζέψω ρόδα και λίκανο.
- Άγιε Γιάννη Αφέντη και Βαπτιστή,
έλα να βαπτίσεις Θεού παιδί.
Ν' αγιαστούν οι κάμποι και τα νερά,
Ν' αγιαστεί κι ο αφέντης με την κυρά.

Σε πολλές περιοχές, την παραμονή των Φώτων, ιερείς κάνουν αγιασμούς στα σπίτια των ενοριών τους. Ο ιερέας γυρίζει όλα τα σπίτια με το Σταυρό και «αγιάζει» ή «φωτίζει» (ραντίζει) τους χώρους των σπιτιών για να φύγει μακριά κάθε κακό. Ανήμερα των φώτων είναι ο αγιασμός των υδάτων. Σε κάθε Ελληνική πόλη και χωριό οι κάτοικοι μαζεύονται στο κάθε λιμάνι όπου ο ιερέας θα ρίξει τον Τίμιο Σταυρό μέσα στη θάλασσα.

Το Αγιοβασιλιάτικο βαποράκι

Η Ελλάδα που ήταν από τα πολύ παλιά χρόνια ναυτική χώρα, ήταν πάντα συνδεδεμένη με τη θάλασσα. Ήταν και είναι τόσοι πολλοί οι άνθρωποι της χώρας που ζουν, εργάζονται στα καράβια και πολλές φορές, τα Χριστούγεννα δεν μπορούν να βρίσκονται κοντά στην οικογένειά τους. Τα παιδιά πολλών ναυτικών, οπλισμένα με πολλή φαντασία, συνήθιζαν (από τα παλαιότερα χρόνια, έως σήμερα) να φτιάχνουν ένα μικρό, ίσως και παραδοσιακό καράβι, που συμβολίζει τα μακρινά ταξίδια των αγαπημένων τους προσώπων και τη νοσταλγία να τους ξαναδούν. Πολύ συχνά, τα παιδιά γυρνάνε από πόρτα σε πόρτα για να πούνε τα κάλαντα, κρατώντας στα χέρια ένα χειροποίητο καραβάκι.

Στην Ερμούπολη της Σύρου

Αυτές τις γιορτινές ημέρες ο επισκέπτης του νησιού, βγαίνοντας από το πλοίο και περπατώντας παραλιακά, συναντάει ένα παραδοσιακό σκάφος στολισμένο γιορτινά, στημένο στην προκυμαία, σαν ένα μουσειακό κομμάτι ανεκτίμητης αξίας. Αυτή είναι η τέχνη του δημιουργού του νησιού μας Μανώλη Ζώρζου, που μπορεί να αποδώσει σε μια απλή λέμφο ποιότητα θεϊκή, λες και ζούμε σε έναν κόσμο που μονάχα αριστουργήματα επιτρέπεται να πλέουν στις θάλασσές μας.

Καραβάκια συναντάμε και σε άλλες περιοχές του νησιού μας.

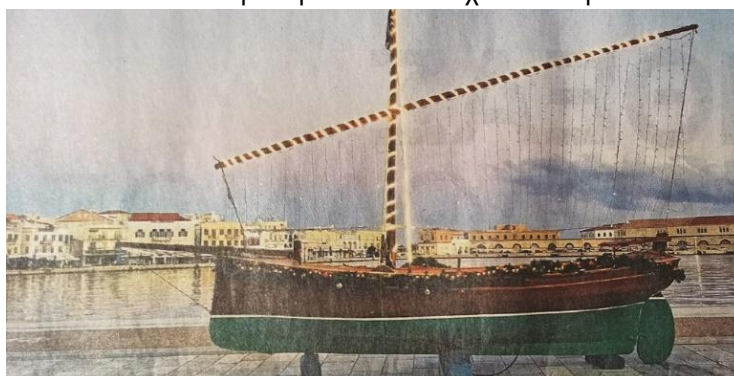

“Το καραβάκι των ευχών”, του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου, μοντέλο του αντιτορπιλικού “Θύελλα”, τον Δεκέμβριο του 2022, στον χώρο του Λυκείου.

Ερμούπολη 2018. Συριανοί πρόσκοποι κρατούν μοντέλο του αντιτορπιλικού “Σαχτούρης”.

Ανήκει στον ναό του Αγίου Νικολάου και περιφέρεται κατά τον εορτασμό του πολιούχου του νησιού.

Η “Αλεξάνδρα”, σκαρί του Μανώλη Ζώρζου στολισμένο γιορτινά στην προκυμαία της Ερμούπολης, Δεκέμβριος 2022.

Αλέκος και Παντελής Μπόλιας, ζωή σαν παραμύθι

Αλέκος Μπόλιας – Μαθητής

Μετάλλιο Εθνικής Αντίστασης

Κείμενο Χρήστου Θανόπουλου,

Φωτογραφίες από το αρχείο Παντελή Μπόλια και Χρήστου Θανόπουλου

Ο Αλέκος (Αλέξανδρος) Μπόλιας (Α.Μ.), ψυχή και δημιουργός του οικισμού Αχλάδι, στην είσοδο του όρμου της Βάρης, γεννήθηκε το 1921 στη Σύρο. Γονείς του ήταν ο Μιχαήλ Μπόλιας και η Χαρίκλεια Γκιούλη, αμφότεροι καταγόμενοι από τη Χίο. Οι πρόγονοι τους είχαν φθάσει στη Σύρο το 1824, μετά την καταστροφή της Χίου. Το σπίτι του Α.Μ. ήταν στην οδό Σπαρτιατών 7, πλησίον του Ι. Ν. Αγ. Νικολάου στα Βαπόρια, αλλά το πατρικό σπίτι, των γονέων του, Μιχαήλ και Χαρίκλειας, ήταν στα Ψαριανά, στην πλατεία με την παιδική χαρά, πίσω από τον Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου. Η εξοχική κατοικία της οικογενείας βρισκόταν στο Άνω Μάννα, πριν τη στροφή του Ι. Ν. Αγ. Αναργύρων, ανεβαίνοντας από την Ερμούπολη. Ο Αλέκος είχε και μια αδελφή τη Μαρία, που έπαιζε ακορντεόν, όπως και ο ίδιος. Η Μαρία παντρεύτηκε το Νικόλαο Ξανθόπουλο και πήρε ως προίκα το σπίτι στο Α. Μάννα (1960), το οποίο πουλήθηκε τη δεκαετία του 80' στο Νικόλαο Δεσύρη. Ο Αλέκος Μπόλιας παντρεύτηκε την Αιμιλία Καλαθάκη και έκαναν τρία παιδιά, τον Μιχαήλ (γεννηθείς 1947), τον Παντελή (γεννήθηκε το 1953) και τον Ευάγγελο (γεννήθηκε το 1956). Ο Μιχαήλ παντρεύτηκε την Ελένη και απέκτησαν δύο παιδιά, τους Αλέξανδρο και Γιώργο. Ο Μιχαήλ έγινε μάγειρας και κληρονόμησε το οικογενειακό ταβερνάκι. Πέθανε πρόωρα το 1999, σε ηλικία 52 ετών. Ο Ευάγγελος παντρεύτηκε ανιψιά του Μιχαήλ Πλυτά, (συγγενούς αδελφής της Αιμιλίας), που είχε αδελφό στις Η.Π.Α. Ζει με την οικογένειά του στις Η.Π.Α. από το 1979 και είναι προγραμματιστής ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ο Παντελής, αλιεύς και ξενοδόχος στο επάγγελμα, παρέμεινε στο Αχλάδι και έμελλε να γίνει ο φύλακας – άγγελος

του πατέρα του. Νυμφεύθηκε τη Μαντώ Βάλβη (1977) και απέκτησαν τρία θαυμάσια παιδιά, τη Χαρίκλεια (1979), την Αθανασία (1984) μουσικό, τραγουδίστρια παραδοσιακών τραγουδιών και κατασκευάστρια παραδοσιακών έγχορδων οργάνων, (όπως τζουρά, ούτι, λαούτο, μαντολίνο) και τον Αλέξανδρο (1982), τριαθλητή, μαραθωνοδρόμο και διαχειριστή του "Hotel Emily". Η Χαρίκλεια ζει στην Ερμούπολη, παντρεμένη με τον Δημήτρη Αρβανίτη και η κόρη τους Αδαμαντία είναι 9 ετών.

Ο πατέρας του Α.Μ. Μιχαήλ (Μιχαλάκης) ήταν φημισμένος αρχινοσοκόμος στο Γενικό Νοσοκομείο Σύρου. Συνεργαζόταν με τον εξαίρετο χειρουργό και «μεγάλο άνθρωπο» Παναγιώτη Καμπανάρo, ο οποίος είχε αναπτύξει αξιόλογη φιλανθρωπική - κοινωνική δράση και έσωσε πολλές ζωές. Ήταν χειρουργός του Γενικού Νοσοκομείου Σύρου (1940-1970), διετέλεσε δήμαρχος (1972-1974), πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Κυκλάδων, του Ορφανοτροφείου Θηλέων, του Γηροκομείου, του Θεατρικού Ομίλου «Απόλλων», του Αθλητικού Συλλόγου «Ελλάς», κ.α., ιδρυτής της ιδιωτικής κλινικής «Ευαγγελισμός» (στην οδό Κλώνος και Κυπαρίσσου Στεφάνου στην Ερμούπολη). Ο Μιχαήλ συμμετείχε σε επεμβάσεις, περιέθαλπε τραυματίες, ίσως ήταν μάμος, πήγαινε κατ' οίκον για εντριβές, βεντούζες, κ.α.

Στη διάρκεια της Κατοχής οι άνθρωποι προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να επιβιώσουν. Στις Κυκλάδες μόνο πέθαναν περίπου 8.000 άνθρωποι από την πείνα και τις ασθένειες (1941-1945), από τους οποίους περισσότεροι από τους μισούς ήταν Συριανοί. Σε κάποια νησιά των Κυκλάδων η κατάσταση ήταν πιο υποφερτή, λόγω της μεγάλης αγροτικής παραγωγής και του μεγέθους τους (Νάξος, Πάρος, Τήνος). Ο Α.Μ. πήγαινε με σκάφος στην Πάρο για να κάνει ανταλλακτικό εμπόριο. Μετέφερε ντρίλια, (ανθεκτικά βαμβακερά ενδύματα- συνήθως εργασίας-πρώιμα μπλουτζίν), επέστρεφε με τρόφιμα. Κάποια φορά επιτάξαν το σκάφος δύο Ιταλοί, για να πάνε στην Πάρο. Καθ' οδόν για την Πάρο μαγείρευαν οι Ιταλοί φασόλια σε τσουκάλι. Το ελληνικό πλήρωμα του σκάφους έριξε τόσο πολύ αλάτι στο φαγητό που οι Ιταλοί δεν το έφαγαν, το έφαγαν όμως με βουλιμία, έστω πολύ αλμυρό, οι Έλληνες.

Την εποχή του λιμού στη Σύρο (κυρίως το 1942), οι Ιταλοί έδωσαν διήμερη άδεια κυνηγιού και χορήγησαν λίγα κυνηγετικά όπλα με περιορισμένο αριθμό φυσίγγιων. Ο Αλέκος παρέλαβε το όπλο με τα φυσίγγια και προσπαθούσε να μη χάσει ούτε ντουφεκιά. Κτύπησε 25 έως 30 πουλιά. Τα έφερε στην οικία του Άνω Μάννα, όπου την εποχή του πολέμου διέμενε η οικογένεια Μπόλια, μακριά από την εκτεθειμένη σε κινδύνους Ερμούπολη. Το στήθος και τα πόδια των πουλιών μαζί με χοιρινή «γλίνα» (λίπος-λαρδί) τοποθετήθηκαν σε βάζα και αποτέλεσαν τροφή της οικογενείας για 15-20 ημέρες. Ο Αλέκος άργησε να επιστρέψει το κυνηγετικό όπλο στην ιταλική «Καραμπινερία», που στεγαζόταν στο περικαλλές Μέγαρο Ταμβάκου - Δ.

Βαφειαδάκη (σήμερα έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως Σύρου) στην οδό Σταματίου Βαφειαδάκη 2, παραπλεύρως του Ι. Ν. Αγ. Νικολάου στα Βαπόρια. Όταν έφθασε εκεί είχε νυχτώσει και ο Ιταλός σκοπός τον έριξε βίαια στο μπαλαούρο (υπόγειο χώρο-κρατητήριο), όπου φυλακίστηκαν και βασανίστηκαν πολλοί πατριώτες στην περίοδο της Κατοχής. Το επόμενο πρωινό τον ανέβασαν με ξύλο και τακουινές στον 1^ο όροφο και ανακρίθηκε από αξιωματικό. Μετά την ανάκριση κατέβηκε τις σκάλες με τις κλωτσιές και όταν γλιστρώντας έφθασε στο ισόγειο, τον περιέλαβε ο φρουρός με τακουινές μέχρι την έξοδο. Καθώς προσπαθούσε να διαφύγει τρέχοντας και να μπει στο στενό δρομάκι, δίπλα στο παλιό μανάβικο «Κολωνάκι», ο Ιταλός τον πυροβόλησε 5-6 φορές. Ευτυχώς γλύτωσε και δραπετεύσε στα στενά. Αργότερα όμως οι Ιταλοί τον έψαχναν. Είχε φθάσει η ώρα της φυγάδευσης στη Μέση Ανατολή.

Το 1943 ο Α.Μ. διέφυγε στη Μέση Ανατολή, μαζί με έξι-επτά συντρόφους (ένας από αυτούς ήταν ο Ευάγγελος Παλαιτσάκης, γεννηθείς το 1921) με τον πόθο να ενταχθούν στις ελληνικές δυνάμεις Μέσης Ανατολής, στο πλευρό των Συμμάχων και να πολεμήσουν κατά των δυνάμεων του Άξονα. Ο Αλέκος είχε το φόβο ότι μαζί τους μπορεί να ταξίδευε κάποιος προδότης και είχε μαζί του ένα παλιό περίστροφο. Ο Δωρόθεος Στέκας, αρχιμανδρίτης, ηγούμενος της Μονής Τρουλιανής Μυκόνου (1940–1965) και μετέπειτα μητροπολίτης Σύρου και νήσων (1965–2001), κατά τη διάρκεια της Κατοχής, περιέθαλψε και φυγάδευσε στη Μέση Ανατολή Έλληνες και Βρετανούς. Για την αντιστασιακή του δράση τιμήθηκε με διακρίσεις και παράσημα από την Εκκλησία, την Πολιτεία και την Μ. Βρετανία. Το βρετανικό παράσημο επέστρεψε το 1956, με την έναρξη του Κυπριακού Αγώνα. Έδωσε στον κάθε πατριώτη 2-3 λίρες για ναύλα και έτσι ξεκίνησαν το περιπετειώδες ταξίδι, μέσω Σάμου, Τουρκίας, Συρίας, με τελική κατάληξη το Κάιρο. Εντάχθηκαν στο Ελληνικό Βασιλικό Ναυτικό στην Αίγυπτο.

Ο Δημήτρης Χάλαρης, στον 1^ο τόμο, του έργου του «Τα Κατοχικά», Εκδόσεις Σοφίας Βογιαντζή, Αθήνα, 1995, αναφέρει: «Πολλοί Συριανοί νέοι... αποφάσισαν να φύγουν κρυφά με βάρκες και να πάνε στη Μέση Ανατολή. Πρώτος σταθμός η Μύκονος. Ο νυν μητροπολίτης Δωρόθεος Στέκας...βοήθησε κρυφά και φανερά τους Συριανούς νέους με τρόφιμα και ιματισμό. Μερικοί από τους νέους Συριανούς που έφυγαν με αυτόν τον τρόπο τότε είναι: 1) Ιωάννης Τόπακας, 2) Πέτρος Γρύμπλας, 3) Ευάγγελος Γρύμπλας, 4) Αλέξανδρος Μπόλιας, 5) Λάμπρος Γεωργούλης, 6) Ευάγγελος Παλαιτσάκης, 7) Γεώργιος Χάλαρης, 8) Παναγιώτης Ψιλόπουλος, 9) Κωνσταντίνος Βιτάλης, 10) Ιωάννης Μονογυιός, 11) Κωνσταντίνος Δεσύπρης, 12) Μάρκος Σιγάλας, 13) Ιωάννης Χαλκιάς, 14) Βασίλειος Ωρολογάς, 15) Κωνσταντίνος Κόρνιας, 16) Νικόλαος Παπαβασιλείου, 17) Ευάγγελος Γαβιώτης, 18) Νίκος Φιλάρετος του Μιχαήλ, 19) Κωνσταντίνος Φελουντζής, 20) Νικόλαος Φελουντζής. Ταξίδεψαν μέρες και νύκτες.

Υπηρέτησαν στο Ναυτικό για την απελευθέρωση της πατρίδας μας...Η μοίρα των περισσοτέρων Συριανών ήταν άδικη. Χαμένα πήγαν τα νιάτα του, κλεισμένοι στις φυλακές, στις εξορίες, στα στρατόπεδα, ταλαιπωρημένοι από τα στρατοδικεία...»

Ο δημοσιογράφος και πολεμιστής στη μάχη του Ελ Αλαμέϊν, Ζάχος Χατζηφωτίου, γράφει σε κείμενό του, με τίτλο «Το ξακουστό παιδί», στο φύλλο της εφημερίδας ΕΣΤΙΑ (24-25 Μαρτίου 2019), ότι όταν η πρώτη Ελληνική Ταξιαρχία επέστρεψε δοξασμένη νικήτρια στην Αλεξάνδρεια, μετά τις μάχες του Ελ Αλαμέϊν, (Ιούλιος, Οκτώβριος-Νοέμβριος 1942), μέχρι τη μακρινή Αγκεντάμπια, στασίασε το ήμισυ των στρατιωτών και οι Άγγλοι μετέφεραν τους στασιαστές στον καταυλισμό της Ελ Ντάμπα. Τότε 1.500 Έλληνες εθελοντές κάλυψαν το κενό, οι περισσότεροι Αιγυπτιώτες Έλληνες, για να συγκροτηθεί στο Λίβανο η Τρίτη Ορεινή Ταξιαρχία ή Ταξιαρχία Ρίμινι (31 Μαΐου 1944) από τη δεξιά πτέρυγα του στρατού (3.337 άνδρες), με διοικητή τον συνταγματάρχη πεζικού Θρασύβουλο Τσακαλώτο. Σημαντικότερη επιχείρηση κατά των Γερμανών στη συνθηκολογημένη Ιταλία, ήταν η εμπλοκή της Ταξιαρχίας στη Μάχη του Ρίμινι. Εισήλθε νικήτρια στην πόλη και παρέλαβε το πρωτόκολλο παράδοσης άνευ όρων από το δήμαρχο (15 Σεπτεμβρίου 1944). Επίσης συμμετείχε στα Δεκεμβριανά στην Αθήνα, στο πλευρό της κυβέρνησης Παπανδρέου και των Βρετανών.

Στα βρετανικά στρατόπεδα αιχμαλώτων πολέμου (καταυλισμοί με αντίσκηνα και γύρω διπλά συρματοπλέγματα) της Βορείου Αφρικής, όπως Τίμινι, Μπαρντία, Κεμπέιτ, κ.α., κρατούντο υπό άθλιες συνθήκες 7.500 Έλληνες αριστεροί στρατιώτες, ναύτες, αξιωματικοί μόνιμοι και έφεδροι του Βασιλικού Ελληνικού Στρατού Μέσης Ανατολής (Β.Ε.Σ.Μ.Α.), οι οποίοι ενέχονταν για συμμετοχή στα κινήματα του Β.Ε.Σ.Μ.Α. Το κυριότερο κίνημα έγινε στις 6 Απριλίου 1944. Στην Ελ Ντάμπα (το μεγαλύτερο στρατόπεδο) μεταφέρθηκαν επίσης 8.000 Έλληνες, κυρίως πολίτες, κάποιοι αριστεροί και κάποιοι άλλοι όχι, συλληφθέντες από τους Βρετανούς στα Δεκεμβριανά στην Αθήνα. Επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν στις διαπραγματεύσεις κυβέρνησης - Ε.Α.Μ., ως αντιστάθμισμα των ομήρων του Ε.Λ.Α.Σ. που κρατούσε μετά την απόσυρση του από Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Οι κρατούμενοι της Ελ Ντάμπα επαναπατρίστηκαν τον Μάρτιο 1945, μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας (12 Φεβρουαρίου 1945), που υπογράφηκε από την τότε κυβέρνηση Πλαστήρα και αντιπροσώπους του Ε.Α.Μ.

Οι Βρετανοί έκαναν ανακρίσεις για τον εντοπισμό αριστερών Ελλήνων στασιαστών στρατιωτικών. Ο Α.Μ. πριν την ανάκριση τρύπησε με καρφίτσα τα χέρια του, γέμισε αίματα, θεωρήθηκε ότι έχει κάτι το παθολογικό, τον έδιωξαν και έτσι γλίτωσε ανάκριση, στρατοδικείο και πιθανή φυλάκιση. Τελικά εντάχθηκε ως δίοπος μηχανικός στο πλήρωμα του Α/Τ ΠΙΝΔΟΣ του ΕΒΝ. Αδελφά πλοία ήταν και τα: Α/Τ ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΙΙΙ, Α/Τ ΚΑΝΑΡΗΣ ΙΙΙ, Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ ΙΙ, και Α/Τ ΑΣΤΙΓΞ ΙΙ. Αυτά τα πλοία είχαν παραχωρηθεί από τους

Βρετανούς στο ΕΒΝ και είχαν στελεχωθεί με ελληνικά πληρώματα. Το Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ ΙΙ (L-67), το γνωστότερο από όλα, προσέκρουσε σε νάρκη κοντά στην Κάλυμνο (22 Οκτωβρίου 1943), έχασε την πλώρη του, (21 νεκροί, 30 τραυματίες), επισκευάστηκε πρόχειρα στις ακτές της Τουρκίας (Μύνδος), συνέχισε τον πλου του και εισήλθε πανηγυρικά στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας (6 Δεκεμβρίου 1943).

Το Α/Τ ΠΙΝΔΟΣ είχε καθελκυστεί το 1941 στο Νιούκασλ. Στις 4 Ιουνίου 1943 υψώθηκε η ελληνική σημαία, στο πλοίο (στο Νιούκασλ), επανδρώθηκε με ελληνικό πλήρωμα στην Αλεξάνδρεια και κυβερνήτη τον Δ. Φοίφα. Συμμετείχε στο ναυτικό αποκλεισμό της Τυνησίας και στη συμμαχική απόβαση στη Σικελία. Στις 8 Αυγούστου 1943 βύθισε το Υ/Β U-458, ενώ συμμετείχε στην απόβαση της Νότιας Γαλλίας, συμμετείχε σε δύσκολες επιχειρήσεις στα Δωδεκάνησα (Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 1943) και σε νηοπομπές στο Πορτ-Σάϊντ, προς Γιβραλτάρ. Συμμετείχε στον εμφύλιο και παρέμεινε στην ενεργό δράση έως το 1950, τότε που παρελήφθησαν τα αμερικανικά αντιτορπιλικά τύπου ΛΕΩΝ. Επέστρεψε στη Μ. Βρετανία και κατέληξε στο διαλυτήριο το 1959.

Το αντιτορπιλικό συνοδείας κλάσης Hunt ΙΙ Α/Τ ΠΙΝΔΟΣ συμμετείχε στην απόβαση των συμμαχικών δυνάμεων στη Σικελία (9 Ιουλίου – 7 Αυγούστου 1943), που επιτάχυνε την απόβαση των Συμμάχων στην ηπειρωτική Ιταλία, προκάλεσε τον εξοστρακισμό του Μουσολίνι από την εξουσία (25 Ιουλίου 1943) και τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας (8 Σεπτεμβρίου 1943). Ενώ πλησίαζε τις ιταλικές ακτές, στη Μάχη του Ρίμινι, δέχθηκε επιθέσεις από αεροπλάνα καθέτου εφορμήσεως Junkers JU87, τα γνωστά «στούκας» (stuka), τα οποία εφορμούσαν με ένα δαιμονισμένο θόρυβο σειρήνας σπείροντας τον πανικό. Μία βόμβα των 250 kg, μήκους 3 μέτρων μπλέχτηκε πρώτα σε συρματόσχοινο ιστού και κατέληξε στην κουβέρτα του Α/Τ ΠΙΝΔΟΣ, χωρίς να εκραγεί, ενώ γύριζε η έλικά της και κινείτο δεξιά-αριστερά. Προειδοποίησαν το πλήρωμα να προσέξει, διότι η βόμβα ήταν ακριβώς πάνω από την αποθήκη πυρομαχικών. Ενώ ανέβαιναν οι μηχανικοί από το μηχανοστάσιο στο κατάστρωμα, ο Α.Μ. έτρεξε και έσπρωξε τη βόμβα στο πλάι του πλοίου, στη θάλασσα. Η βόμβα εξερράγη και ο ίδιος γέμισε κομμάτια μολυβιού στο πρόσωπο και τα χέρια του. Τυφλώθηκε άμεσα από την αναλαμπή της έκρηξης. Μεταφέρθηκε με το υποβρύχιο «Παπανικολής» σε νοσοκομείο της Αλεξάνδρειας, όπου χειρουργήθηκε. Ήταν τοποθετημένο το πρόσωπο του επί δύο μήνες ανάμεσα σε σάκους άμμου, για να μην κινείται. Έγινε χειρουργική επέμβαση και στα μάτια. Μετά από αναμονή, αφαιρέθηκαν οι επίδεσμοι και ανοίχτηκαν τα μάτια. Ο Α.Μ. είδε για μικρό χρονικό διάστημα φως και έπειτα το έχασε οριστικά. Το σώμα του ήταν γεμάτο κομμάτια μολυβιού. Είναι θαύμα το ότι επέζησε της εκρήξεως. Ο βασιλιάς Παύλος και η βασίλισσα Φρειδερίκη, επιθεωρούσαν τους τραυματίες στο νοσοκομείο της Αλεξάνδρειας. Ο Α.Μ.

ρώτησε τη Φρειδερίκη : «Ποια είσαι εσύ;» Στην απάντηση «Είμαι η Φρειδερίκη» ο Α.Μ. λιποθύμησε.

Όταν γύρισε στην πατρίδα έκρυψε το παλιό περιστρωφο στο σπίτι του πατέρα του, πίσω από την Κοίμηση. Επί Χούντας το παρέδωσε στις αρχές, όταν οι τελευταίες ζήτησαν την παράδοση όπλων που κατείχαν πολίτες. Κρατούσε επαφή με τους παλιούς συντρόφους, οι οποίοι πέρναγαν από το Αχλάδι και αναπολούσαν τις εμπειρίες που έζησαν όλοι μαζί. Θυμόντουσαν τον «τεμπέλη» της παρέας, ο οποίος τις ημέρες που ταξίδευαν με το καϊκι προς τη Μέση Ανατολή, όντας ξαπλωμένος έπαιρνε τη φωτιά με το πόδι και κερδί από αυτοσχέδιο λυχνάρι για να ανάψει το τσιγάρο του! Το ελληνικό κράτος εις αναγνώριση της αυτοθυσίας του Α.Μ., του έδωσε πολλά προνόμια και τον παρασημοφόρησε ύστερα από πολλά χρόνια. Του απονεμήθηκε ο Χρυσός Σταυρός του Αποστόλου και Ευαγγελιστού Μάρκου από τον Πάπα και Πατριάρχη Αλεξάνδρειας Χριστόφορο (1945), Αναμνηστικό Μετάλλιο Εκστρατείας 1941-1945 (Β. Αφρική, Ν. Αιγαίο-Ιταλία) από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης, Αναμνηστικό Μετάλλιο και Δίπλωμα Εθνικής Αντίστασης 1941-1945 από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης (1998). Στην πλατεία Μιαούλη, έναντι της εξέδρας μουσικής, του παραχωρήθηκε περίπτερο, το οποίο πούλησε αργότερα και αγόρασε περίπτερο στην Αθήνα. Διατηρούσε σφαιριστήριο στο Κ.Ψ.Μ. του «Τάγματος», (από όπου ο Α.Μ. εισέπραττε τα μισά έσοδα και τα υπόλοιπα ο Ελληνικός Στρατός). Του παραχωρήθηκε οικόπεδο στα «Αναπηρικά» της Καισαριανής και εκεί έκτισε πολυκατοικία (με ισόγειο και 1^ο όροφο), που περιλάμβανε τέσσερα διαμερίσματα. Είχε βοηθήσει και ο Παντελής, πού έβαψε τα κάγκελα με μίνιο και συμμετείχε στο συνεργείο του Συριανού ηλεκτρολόγου Νίκου Καστελάνου, που έκανε τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου.

Συμμαθητές του Α.Μ. στο Γυμνάσιο της Ερμούπολης ήταν οι μετέπειτα στρατιωτικοί: Γεώργιος Βάλλας, Σταύρος Πατέρας, Γεώργιος Ραγκούσης. Κάποια μέρα ο Γ. Βάλλας κατηφόριζε στο Αχλάδι και αντίκρυσε τον Αλέκο, που καθόταν δίπλα στο σκάφος του και δεν είχαν ιδωθεί για πολλά χρόνια. Φώναξε: «Αλέκο;» Ο Α.Μ. απάντησε χωρίς καθυστέρηση: «Γιώργο Βάλλα;» αναγνωρίζοντας τον παλιό συμμαθητή του! Ως τυφλός είχε αναπτύξει μια έκτη αίσθηση, η οποία τον βοηθούσε να αντιλαμβάνεται τον παραμικρό ήχο και να αναγνωρίζει αμέσως τους ανθρώπους από τη φωνή. (μαρτυρία Δημήτρη Βαφία)

Από το 1948 η παραλία Αχλάδι αποτελούσε χώρο ψυχαγωγίας τους θερινούς μήνες, για τον ίδιο, τους φίλους του και την οικογένειά του. Μαζί με φίλους του ερχόταν με βάρκα κωπηλατώντας από την Ερμούπολη. Κατασκήνωναν για μερικές ημέρες, ψάρευαν και αν έπιαναν πολλά ψάρια τα έκαναν παστά. Τα χταπόδια τα άπλωναν στα βούρλα. Ο Α.Μ. αγόρασε τμήμα οικοπέδου από τον Σιδερή Καπέλλα και έκτισε το πρώτο ταβερνάκι με τρία δωμάτια και κουκέτες – κρεβάτια (γύρω στο 1950). Εκεί έμενε με την

οικογένειά του. Το σπιτάκι ήταν πέτρινο, με στέγη από καλάμια, φύκια, πορσελάνια. Δίπλα υπήρχε περιστεριώνας και κοτέτσι. Όταν τα παιδιά μεγάλωσαν, ο Μιχαήλ και η γιαγιά Αιμιλία μαγειρεύαν στο ταβερνάκι, ενώ ο Παντελής εκτός από ψαράς ήταν και σερβιτόρος μαζί με τον Ευάγγελο. Σε μια μαντεμένια γκαζιέρα έψηναν κοτόπουλα, κ.α. Σε αυτό το περίφημο ταβερνάκι με τον εύθυμο ιδιοκτήτη, τα ολόφρεσκα ψάρια, τις παλιές λάμπες LUX (αρχικά ασετιλίνης και κατόπιν αμιάντου-γυαλιού, κρεμασμένες στον τοίχο, πριν την ηλεκτροδότηση του Αχλαδιού), κατέβαιναν πολλοί επώνυμοι και μη. Ανάμεσά τους, οι Μιχάλοβιτς και Αργυρίου έκαναν μεγάλα γλέντια στο ταβερνάκι. Ο θείος μου Γιώργος Ρηγόπουλος, γνώριζε προσωπικά τον Α.Μ., καθώς τα εξοχικά σπίτια των οικογενειών τους συνόρευαν, στο Άνω Μάννα. Συχνά η παρέα του Αλέκου: Γιώργος Ρηγόπουλος, Ντίνος και Μάριος Τόζος (χρυσοχόοι), Τάκης Καστελάνος (ηλεκτρολόγος), πήγαινε στο Αχλάδι, για ψαροφαγιά και γλέντι. Πιο πάνω από το ταβερνάκι, είναι η βίλα του Ζαραφονίτη.

Ο Α.Μ. έμπαινε σε δεμένη βάρκα και «ξανοιγόταν» στον Όρμο της Βάρης. Όταν έπιανε πολλά ψάρια, ειδοποιούσε τη σύζυγό του Αιμιλία και τον τραβούσε με το σχοινί στη στεριά. Κάποιες φορές ο Α.Μ. ψάρευε μαζί με δύο ψαράδες, με τη συμφωνία να μοιράζουν τα ψάρια δια του τρία, σε τρεις σωρούς. Επειδή ήταν τυφλός κάποιες φορές τον κλέβανε, κυρίως στα καλά ψάρια, π.χ. του έλεγαν ότι έπιασαν δέκα μπαρμπούνια και έκλεβαν δυο-τρία. Εκείνος έψαχνε με το χέρι του τη γαλότσα του ενός ψαρά και έπαιρνε με τρόπο τα κρυμμένα ψάρια. Αργότερα ψάρευε με το γιό του Παντελή, όταν είχε πια ο δεύτερος μεγαλώσει. Τα ψάρια που περίσσευαν από το ταβερνάκι και την οικογένεια, τα πουλούσαν στη Βάρη. Ο Ολλανδός γεωπόνος Παύλος Κούπερς (1939-1971), το 1963 είχε φθάσει στη Σύρο, προσκεκλημένος από την φιλανθρωπική καθολική οργάνωση MISEREOR και δίδασκε στους Συριανούς αγρότες τη μέθοδο κατασκευής και καλλιέργειας σε θερμοκήπια. Η προτομή του δεσπόζει στο κέντρο του χωριού του Πάγου. Ο Α.Μ. ρώτησε το γεωπόνο ποια δένδρα ευδοκιμούν στις ακτές της Σύρου και εκείνος του απάντησε: «Τα πεύκα της θάλασσας», εννοώντας τα αλμυρίκια. Φύτευε με τα χέρια του αλμυρίκια στην παραλία και τα πότιζε με θάλασσα, αφού είχε προηγηθεί μια περίοδος ποτίσματος με γλυκό νερό. Το νερό το μετέφεραν από το πηγάδι στα «Φυλλαδάκια», του Νικόλα Μακρυωνίτη (πατέρα του Τζώρτζη), γνωστό για την καλή του ποιότητα. Το πηγάδι τροφοδότησε για κάποιο διάστημα και τη Βάρη. Μια μέρα, στρατιώτες του «Τάγματος», μετά την εκτέλεση βολών στο πεδίο βολής της Βάρης, ήρθαν στο Αχλάδι και με πτυοσκάπανα αφαίρεσαν όλα τα βότσαλα από την παραλία και τα συγκέντρωσαν σε ένα λόφο. Είχε προηγηθεί αίτημα του Α.Μ. Το Λιμενικό Ταμείο έδωσε άδεια για την κατασκευή προβλήτας στο Αχλάδι. Ο Αλέκος αγόρασε διπλανό παραθαλάσσιο οικόπεδο, πήρε άδεια από τη Χωροφυλακή και έκτισε αρχικά πέντε δωμάτια, (τον πρώτο πυρήνα του "Hotel Emily"), όπου φιλοξενούσε τουρίστες. Οι τουρίστες απολάμβαναν

αυθεντική ελληνική φιλοξενία και ξεναγήσεις με το καϊκι του Αλέκου. Οι κτίστες κάποιες φορές τον κορόιδευαν, παριστάνοντας ότι σκάβουν, ενώ τερπέλιαζαν. Κάποιες φορές που ερχόταν με λεωφορείο ο Α.Μ. στο Αχλάδι, φορούσε κονκάρδα του Γεωργίου Παπανδρέου. Οι εργάτες που έκτιζαν τα δωμάτια, έστηναν μια χαρτοσακούλα τσιμέντου στον τοίχο και έλεγαν ότι είναι αφίσα του Γεωργίου Παπανδρέου, για να γελάσουν.

Το "Hotel Emily" φέρει το όνομα της συζύγου του Αιμιλίας, ολοκληρώθηκε τη διετία 1963–1965, με έντεκα δωμάτια και κοινόχρηστες τουαλέτες. Η ηλεκτροδότηση των χωριών της Σύρου ξεκίνησε το 1969. Έφθασε στη Βάρη (1973–1974), αλλά όχι στο Αχλάδι. Ο Α.Μ. πλήρωσε 600.000 δρχ. στη Δ.Ε.Η., για να τοποθετηθούν επιπλέον πέντε στύλοι και να φθάσει το ηλεκτρικό ρεύμα στο Αχλάδι. Αυτό το γεγονός υπήρξε ο καταλύτης για την ανάπτυξη του οικισμού Αχλάδι. Έκτοτε κατασκευάστηκαν πολλά σπίτια και δεν χρειάστηκε να πληρώσει κανείς άλλος τη Δ.Ε.Η. για την ηλεκτροδότηση. Το 1975, πίσω από το "Hotel Emily" κτίστηκε το "Hotel Αχλάδι". Στο ισόγειο αυτού του ξενοδοχείου βρισκόταν το πολύ περιποιημένο σπίτι του Α.Μ. Αργότερα κτίστηκε το εκκλησάκι του Αγίου Αλεξάνδρου (1994), προστάτη της οικογενείας και του οικισμού, κατόπιν αδείας της Μητροπόλεως Σύρου και μεσολαβήσεως του πατρός Αλεξάνδρου Σταματίου, ιερέα της Παναγίτσας (Ι. Ν. Γενεσίου Θεοτόκου, 1854) Χρούσων. Ο αρχιμανδρίτης και συγγραφέας βρίσκεται σήμερα στο γηροκομείο της Φιλοπτώχου Εταιρείας Ερμούπολεως. Στα θυρανοίξια του ναού είχε παραστεί ο «Καλόγερας», (όπως τον αποκαλούσε ο Αλέκος), μητροπολίτης Δωρόθεος Στέκας. Το Αχλάδι υπάγεται στην ενορία Χρούσων. Στο κελί της εκκλησίας φυλάσσονται διάφορα ενθύμια και τα παράσημα του Α.Μ. Στη γιορτή του Αγ. Αλεξάνδρου στις 30 Αυγούστου, ο Α.Μ. κερνούσε όλο τον κόσμο και γινόταν μεγάλο γλέντι. Ούτως ή άλλως, ο Α.Μ. έπαιζε ακορντεόν και κερνούσε καθημερινά πολλούς ούζο και μεζέ.

Ο Φραγκίσκος Καμπάνης, πιθανόν εργολάβος, έπεισε τον Α.Μ. να πάει στην Αγγλία για θεραπεία, ώστε να βρει το φως του. Ο Αλέκος πεπεισμένος για την αποτελεσματικότητα της θεραπείας στην Αγγλία, πούλησε το σπίτι στα Βαπόρια και η οικογένεια μετακόμισε στο πατρικό των παππούδων (σήμερα ξενώνας), στα Ψαριανά. Ο Φ. Καμπάνης εκμίσθωνε τη βίλα του στο Κόμητο, (νοτιότερη οικία της Σύρου), στο γιατρό και φίλο του Ιρλανδό βαρωνέτο Ντικ Μασγκρέιβ, προς 150.000 δρχ. την ημέρα (το 1977). Ο Αργύρης Βαμβακάρης, αδελφός του Μάρκου, υποδεχόταν με κομπανία το ελικόπτερο που προσγειωνόταν στη βίλα. Ο γιατρός εξέτασε τον Α.Μ. και του συνέστησε να μην πάει στην Αγγλία, διότι τα «μάτια του είχαν πλέον απολιθωθεί».

Ο Α.Μ. είχε αρχικά μια βάρκα. Κατόπιν απέκτησε το τρεχαντήρι «Γέρο Μιχάλης», μήκους 7,5 μ., κατασκευασμένο από το Γιώργο Ζώρζο (Φουσκή), στο Καρνάγιο, γύρω στο 1965. Περίπου το 1973 απέκτησε το «κούτουλο»

(ίδια πλώρη, ίδια πρύμνη) «Αλεκάκι», μήκους 5,5 μ., κατασκευασμένο ως βοηθητικό από τον Λούκα Μπουγιούκα, στο Καρνάγιο. Το 1977 ο Ζαννής Βλάμης και ο αδελφός του Μιχάλης, κατασκεύασαν στον ταρσανά τους στο Βράχο, (ανηφοριά για Κίνι), το τρεχαντήρι «Κυρ Αλέκος», με διπλή μηχανή και γκρεμίστηκε τοιχίο για να περάσει από τον οικισμό στο Αχλάδι και να πέσει στη θάλασσα. Όταν πέρασαν τα χρόνια, ο Α.Μ. το μετονόμασε σε «Γερ Αλέκο».

Ο Α.Μ. αν και τυφλός, ήταν άνθρωπος δυναμικός, γλεντζές, παράδειγμα προς μίμηση. Κτυπημένος από τον καρκίνο του οισοφάγου, πάλεψε για ενάμιση χρόνο. Υποβλήθηκε σε σοβαρή επέμβαση και αρχικά πήγαινε καλά. Μια μέρα τον έφερε πίσω εσπευσμένα ο γιός του Παντελής, επειδή τον είχε πιάσει σοβαρή δύσπνοια στη διάρκεια του ψαρέματος. Πέθανε το 1995, έχοντας δει ολοκληρωμένο το εκκλησάκι του Αγ. Αλεξάνδρου. Πέρασαν τα χρόνια. Ακολούθησε η ανακομιδή των οστών του, τα οποία ήταν γεμάτα σφηνωμένα κομμάτια μολυβιού (βλήματα).

Μετά το θάνατο του Α.Μ., πουλήθηκε η πολυκατοικία στην Καισαριανή, για να γίνει αποδοχή και διαμοίραση της περιουσίας στα παιδιά του. Το "Hotel Αχλάδι" περιήλθε εξ' ημισείας στις οικογένειες των Μιχαήλ και Ευάγγελου. Σήμερα είναι κλειστό, σε μέτρια κατάσταση, χρήζει ανακαίνισης και διατίθεται προς πώληση. Το "Hotel Emily" περιήλθε εξ' ολοκλήρου στον Παντελή, ο οποίος έκανε πλήρη ανακαίνιση και κατασκεύασε τουαλέτα σε κάθε δωμάτιο. Το ξενοδοχείο έχει αναλάβει πλέον ο γιός του Αλέξανδρος, εγγονός και συνονόματος του Α.Μ. Έκανε εκ νέου ριζική ανακαίνιση στα δωμάτια και κατασκεύασε νέες τουαλέτες. Τον διακρίνει επαγγελματισμός, ευγένεια, διακριτικότητα και προθυμία. Το σύγχρονο θαυμάσιο εστιατόριο, ανήκει στην οικογένεια του Μιχαήλ και περιλαμβάνει το αρχικό πέτρινο ταβερνάκι με τα τρία δωμάτια του Αλέκου. Ο Μιχαήλ πριν φύγει για τα καράβια νοίκιασε το εστιατόριο προς 15.000 δρχ σε κάποιον Βογιατζή (ανάπηρο με ένα πόδι), ίσως από την Πάρο. Μετά από χρόνια επέστρεψε στο Αχλάδι και πρόλαβε να δει εν ζωή τον Αλέκο. Το καλοκαίρι του 2022, ο γιος του Δημήτρης πέρασε από το Αχλάδι, μίλησε με τον Παντελή και θυμόταν τα χρόνια που είχε εργαστεί ως σερβιτόρος στο εστιατόριο. Το τελευταίο εκμισθώνεται από την οικογένεια του Μιχαήλ σε τρίτους.

Ο Παντελής Μπόλιας σπούδασε ηλεκτρολόγος στη Σιβιτανίδειο Σχολή Τεχνών και Επαγγελμαμάτων, στην Καλλιθέα (Αθήνα) για τρία χρόνια, εργάστηκε για μικρό διάστημα στην ομάδα του ηλεκτρολόγου Νίκου Καστελάνου (στην Αθήνα), αδελφού του Τάκη και μαθήτευσε στο ηλεκτρολογικό τμήμα του Νεωρίου, προσπαθώντας να αποφύγει το επάγγελμα του ναυτικού, αλλά τελικά ασχολήθηκε με την αλιεία και το ξενοδοχείο. Συνόδευε τον τυφλό πατέρα σε κάθε του βήμα. Η αγάπη του για την οικογένεια και τη θάλασσα, τον κράτησε στο Αχλάδι, όπου παραμένουν και τα παιδιά του Αλέξανδρος και Αθανασία. Ο Παντελής

εξακολουθεί να ψαρεύει και να εργάζεται, βοηθώντας την οικογένεια. Παρά τις δυσκολίες και τις αντιξοότητες, είναι απόλυτα ευχαριστημένος από τη ζωή του. «Έχω ζήσει στον παράδεισο!» τονίζει με έμφαση, συνοψίζοντας σε μία φράση τα πάντα.

Τη δεκαετία του '90, τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισαν την επιδοτούμενη μείωση των ευρωπαϊκών αλιευτικών στόλων, χάριν της αειφόρου ανάπτυξης. Έτσι, ύστερα από 25 χρόνια το τρεχαντήρι «Γερ Αλέκος» αποσύρθηκε από την ενεργό δράση και κόπηκε. Η πλώρη του παραμένει ως διακοσμητικό στοιχείο στην αυλή της παλιάς ταβέρνας του Μπάϊλα («Το κουτούκι του Λυμπέρη») στα Καμίνια, διαιωνίζοντας τη μνήμη του υπέροχου τρεχαντηριού και του Αλέκου Μπόλια, του υπερήφανου κυβερνήτη του. Μετά από αυτό, ο Παντελής έστειλε το μήκους 5,5 μ. «κούτουλο» του Α.Μ. στον ταρσανά, στο Μήτσο Μαυρίκο, ο οποίος το έκοψε στη μέση και το μάκρυνε κατά 1 μέτρο. Το σκάφος είχε ήδη άδεια επαγγελματικής αλιείας και χρειάστηκε να δηλωθεί μόνο η αλλαγή μήκους. Το 2004 ο Παντελής παρήγγειλε στο Νίκο Καραμολέγκο από το Δανακό, το ξύλινο λίμπερτυ «Άγιο Φως», μήκους 5,89 μ. Η δεκαετία του 1980 ήταν χρυσή για τους αλιείς. Τα αλιεύματα ήταν ακόμα πλούσια. Αργότερα ιδρύθηκε από την Υπουργό Αιγαίου Ελισάβετ Παπαζώη (1996–1999) Συνεταιρισμός Επαγγελματιών Αλιέων, στην οποία ο Παντελής Μπόλιας ήταν αντιπρόεδρος. Ο Παντελής συμμετείχε για τέσσερα χρόνια σε ιχθυολογική έρευνα στο Αιγαίο, του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (Κρήτη), με το σκάφος «Άγιο Φως» και το Συριανό ιχθυολόγο Μιχάλη Γεωργιάδη. Επρόκειτο για ένα Πανευρωπαϊκό Πρόγραμμα των Μεσογειακών Χωρών, παρακολούθησης της μετανάστευσης των θαλασσίων ειδών. Το σούρουπο έριχναν δύο παραγάδια και όσα ψάρια πιάνονταν, με ατραυματικούς χειρισμούς απελευθερώνονταν από τα αγκίστρια. Στο μικρό ιατρείο της πλώρης έπαιρναν μαρκάρισμα και επέστρεφαν στη θάλασσα. Είχε πιαστεί ξιφίας μεταξύ Σύρου, Γυάρου, Κύθνου, προερχόμενος από τη Μάλτα. Ακόμη και σήμερα ο ιχθυολόγος Μ. Γεωργιάδης κάνει καταμετρήσεις των αλιευμάτων της Σύρου, καταγράφοντας τα είδη και τις ποσότητες που αλιεύονται, δημιουργώντας ετήσιες στατιστικές - συγκεντρωτικές καταστάσεις των πληθυσμών θαλάσσιων οργανισμών του Αιγαίου Πελάγους. Κάποιες φορές η οικογένεια Μπόλια είχε αλιεύσει τόνους των 45 κιλών. Πολλοί αστακοί, γόπες, μπαρμπούνια υπάρχουν, σε ύφαλο κοραλλιογενή της Γυάρου. Όμως τα αλιεύματα συνεχώς μειώνονται, ανάμεσα τους οι σκορπίνες και πολλά άλλα είδη. «Θα έπρεπε να περιοριστεί η αλιεία για να σωθούν από τον αφανισμό τα ψάρια. Έγινε δεκτό το αίτημα των παράκτιων αλιέων και οι μηχανότρατες απαγορεύεται να πλησιάζουν τις ακτές, σε απόσταση μικρότερη του 1,5 μιλίου, ενώ παρακολουθούνται μέσω GPS και τηλεφωνικά. Το πρόβλημα εντοπίζεται σήμερα στα τεράστια αλιευτικά σκάφη, με προέλευση το εξωτερικό, τα οποία αλιεύουν ανεξέλεγκτα στο Αιγαίο. Με το σάκο από δίχτυα της τράτας που πέφτει σε

βάθος 41 – 45 οργιές εγκλωβίζονται μεγάλα ψάρια, όπως λυθρίνια, βακαλάοι, συναγρίδες, αλλά όπως σύρεται στο βυθό κάνει ζημιές, καταστρέφοντας τη βλάστηση, εγκλωβίζοντας όστρακα, γόνους, κ.α. Παλιά έφερε επιπλέον καδένες ή σίδερο σαν αλέτρι, καταστρέφοντας – σαρώνοντας τις φωλιές των ψαριών και οτιδήποτε συναντούσε στο πέρασμά της. Τον Απρίλιο τα ψάρια ετοιμάζονται να γεννήσουν και το Μάιο κυκλοφορεί ο γόνος των ψαριών. Αυτούς τους δύο μήνες θα έπρεπε να απαγορεύεται η αλιεία, ακόμα και στους παράκτιους αλιείς», τονίζει με έμφαση ο Παντελής Μπόλιας.

Η σκυτάλη του Αλέκου Μπόλια έχει περάσει στα παιδιά και στα εγγόνια του. Είναι βαριά η κληρονομιά που καλούνται να διαφυλάξουν και αφορά όχι μόνο την ιστορική μνήμη και πολιτιστική παράδοση, αλλά και τον πολύτιμο φυσικό πλούτο της πατρίδας μας. Θερμές ευχαριστίες στον Παντελή Μπόλια, τη σύζυγό του Μαντώ, τα παιδιά τους Αλέξανδρο και Αθανασία. Πολλές ευχαριστίες και στον πρόεδρο του Συνδέσμου Συριανών Δημήτρη Βαφία για τις διορθώσεις και παρατηρήσεις του.

Βιβλιογραφία

- Αγριαντώνη Χριστίνα, Φενερλή Αγγελική, Ερμούπολη-Σύρος, Ιστορικό Οδοιπορικό, Δ.Ε.Α.Ε., Εκδόσεις Ολκός, Αθήνα 2000
- Χάλαρης Δημήτρης, Τα Κατοχικά, Εκδόσεις Σοφίας Βογιαντζόγλου, Α' Τόμος, Αθήνα 1995
- Χατζηφωτίου Ζάχος, Το ξακουστό παιδί, Εφημερίδα ΕΣΤΙΑ, 24-25 Μαρτίου 2019
- Μαρτυρία Παντελή Μπόλια, Αχλάδι, 2022,2023
- <https://www.imixanitouxronou.gr>, Η Μάχη του Ρίμινι
- <https://dimarchoiermoupolis.blogspot.com>, Παναγιώτης Καμπανάρος (1972-1974)- Δήμαρχοι Ερμούπολης
- Χατζηιωσήφ Χρήστος, Ιστορία της Ελλάδος του 20^{ου} αιώνα, τ. Γ1, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2007

====

Η Εταιρεία Κυκλαδικών Μελετών στη Στέγη του Συνδέσμου Συριανών

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Η Εταιρεία Κυκλαδικών Μελετών (Ε.Κ.Μ.) είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο, που ιδρύθηκε το 1958, με πρωτοβουλία του Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., αιμνήστου Στυλιανού Γ. Κορρέ. Σκοπό έχει την έρευνα και μελέτη του πολιτισμού των Κυκλάδων (ιστορία, τέχνες, γράμματα, γεωγραφία), την καλλιέργεια των γραμμάτων – τεχνών, την ανάπτυξη του τουρισμού. Διοργανώνει τιμητικές εκδηλώσεις προς τιμήν καταξιωμένων Κυκλαδιτών. Αποτελεί καταξιωμένο θεσμό υψηλού κύρους, συνεργαζόμενη με επιφανείς Κυκλαδίτες επιστήμονες (καθηγητές Πανεπιστημίου, ειδικούς ερευνητές, ακαδημαϊκούς) και με πολλά κυκλαδικά σωματεία, για την επιστημονική και πολιτιστική πρόοδο των Κυκλάδων. Έλαβε Βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών, για το σύνολο του έργου της, το 1996. Κάθε τέσσερα χρόνια διοργανώνεται το Διεθνές Κυκλαδολογικό Συνέδριο. Το 2016 διοργανώθηκε στην Ερμούπολη και το 2021 στην Τήνο,

στο οποίο συμμετείχε με ερευνητική εργασία της η Έφορός μας κ. Ντίνα Συκουτρή. Ξεχωρίζει η «Επετηρίς της Ε.Κ.Μ.», επιστημονικό περιοδικό, με συμβολές σε θέματα που αφορούν τις Κυκλάδες. Έχουν εκδοθεί 24 τόμοι (1961–2022). Υπάρχουν και οι «Αυτοτελείς Εκδόσεις /Βιβλιοθήκη της Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών». Στη βιβλιοθήκη των γραφείων της Ε.Κ.Μ. υπάρχουν περισσότερα από 1.400 βιβλία, περιοδικά ή ανάτυπα εργασιών, τα οποία είναι στη διάθεση των μελετητών – ερευνητών.

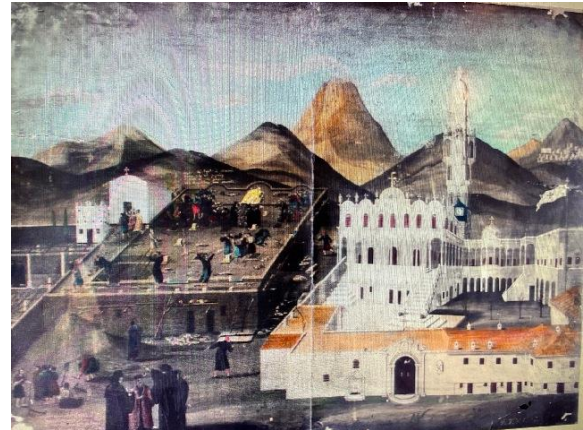
Πρόεδρος της Εταιρείας είναι ο κ. Δημήτριος Κορρές, Ομότιμος καθηγητής Ιατρικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α. (Νάξος), αντιπρόεδρος ο κ. Νικόλαος Κουτρομπής δικηγόρος (Ίος), Γεν. Γραμματέας ο κ. Γεώργιος Γαβαλάς Δρ. Αρχαιολογίας Εφ. Αρ. Κυκλάδων (ΥΠ.ΠΟ.Α.) (Αμοργός) και μέλη: ο κ. Στέφανος Προβελέγγιος, ιατρός (Σύρος), ο κ. Αλιπράντης Νικόλαος, Εκδότης – Συγγραφέας (Πάρος), ως υπεύθυνος εκδόσεων, κ.α.

Ο Σύνδεσμος Συριανών είχε τη χαρά να φιλοξενήσει στη Στέγη μας την Παρασκευή 27 Ιανουαρίου 2023, την Εταιρεία Κυκλαδικών Μελετών. Μετά από σύντομη εισήγηση του Γενικού Γραμματέα κ. Γ. Γαβαλά, τον λόγο έλαβε ο Πρόεδρος της Εταιρείας κ. Δ. Κορρές. Ευχαρίστησε τον Πρόεδρο του Συνδέσμου Συριανών κ. Δημήτρη Βαφία για την φιλοξενία, ανήγγειλε την κυκλοφορία του ΚΔ' τόμου της «Επετηρίδας της Ε.Κ.Μ.», τον οποίο παρέδωσε τιμητικά στον κ. Δ. Βαφία και προσκάλεσε τον ερευνητή κ. Κώστα Δανούση στο βήμα. Ο κ. Κ. Δανούσης ανέπτυξε το θέμα: «1823-2023, 200 χρόνια από την εύρεση της Εικόνας του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Τήνο», περιγράφοντας το ιστορικό ανεύρεσης της εικόνας, τη δημιουργία του πρώτου δημόσιου καθιδρύματος στη Νεώτερη Ελλάδα, του Πανελληνίου Ιερού Ιδρύματος Ευαγγελιστρίας Τήνου (Π.Ι.Ι.Ε.Τ.). Το Π.Ι.Ι.Ε.Τ. καθιερώθηκε ως πανελλήνιο σύμβολο και προσκύνημα των ελεύθερων και υπόδουλων Ελλήνων. Ακολούθησε η ευλογία της έναρξης των εργασιών της Νέας Χρονιάς από τους πανοσιολογιότατους π. Θωμά Συνοδινό και π. Χρήστο Λογαρά. Ο π. Θωμάς Συνοδινός συνεχάρη τον κ. Κ. Δανούση για την ομιλία του και ευχήθηκε κάθε καλό για την Ε.Κ.Μ. Ακολούθησε η κοπή της βασιλόπιτας και κέρασμα.

Ο καθηγητής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κ. Μανώλης Σέργης, είχε την ευγενή καλοσύνη να προσφέρει στο Σύνδεσμο Συριανών τους δύο τελευταίους τόμους έργων του που αφορούν τη λαογραφία της νήσου Νάξου. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν εκ μέρους του Συνδέσμου Συριανών ο Ταμίας κ. Πέτρος Τσαούσογλου, ο Κοσμήτορας κ. Χρήστος Θανόπουλος, η Έφορος κ. Ντίνα Συκουτρή, το μέλος του Δ.Σ. κ. Μάρω Καφετζοπούλου, η κ. Άννα Βαφία, η κ. Νινέττα Κοντογιώργη.

Παραθέτουμε αυτούσια την εξαιρετική ομιλία του κ. Κώστα Δανούση, που μας έκανε την τιμή να παραχωρήσει για να δημοσιευτεί στο περιοδικό μας.

Βιβλιογραφία:
ekyklamel.gr
www.atlatea.new
el.m.wikipedia.org

1823-2023, Διακόσια χρόνια από την εύρεση της Εικόνας του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Τήνο

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί Εταίροι,

Κυρίες και κύριοι.

Ευχαριστώ το ΔΣ της Εταιρείας μας, το οποίο μου ενεπιστεύθη την ομιλία της αποψινής μας εκδήλωσης. Πρόκειται για ένα θέμα απλό, μα συνάμα πολυσύνθετο και ευαίσθητο. Ένα θέμα πολλαπλού ενδιαφέροντος, το οποίο επιδέχεται πολλαπλών προσεγγίσεων: θεολογικής, ιστορικής και ανθρωπολογικής. Ο ομιλητής, όμως, θα αποπειραθεί μια κοσμική προσέγγιση.

Πρόκειται για τη συμπλήρωση διακοσίων ετών από την «Εύρεση» της εικόνας του Ευαγγελισμού στην Τήνο, ενός γεγονότος που υπήρξε η γενέθλια πράξη του ομωνύμου προσκυνήματος και σημάδεψε την Ιστορία του τόπου, του Αρχιεπελάγου, της Ελληνικής Ορθοδοξίας και του Έθνους. Το γεγονός αυτό έταμε την Ιστορία της Τήνου στα δύο, στην «προ» και «μετά» της «Εύρεσης». Η εικόνα του Ευαγγελισμού ανήκει στον Νέο Ελληνισμό και συμβολίζει την Παλιγγενεσία.

Όλα ξεκινούν από το θαυμαστό γεγονός της Θεοτόκου στη μοναχή Πελαγία του Κεχροβουνίου. Στην ορθόδοξη και καθολική παράδοση η Παναγία χαίρει ιδιαίτερου σεβασμού και η λατρεία της -ιδιαίτερα στη δεύτερη- φτάνει στο επίπεδο της Αγίας Τριάδος. Η Δ' Οικουμενική Σύνοδος της Χαλκηδόνος (451) καθιέρωσε τη λατρεία της Θεοτόκου. Στο πλαίσιο αυτό έχουν καταγραφεί πολλές εμφανίσεις στην Ευρώπη, (σύμφωνα με το National Geographic, δύο στην Ιταλία, τέσσερις στη Γαλλία, δύο στο Βέλγιο, μια στην Πορτογαλία, κ.α., με τα αντίστοιχα προσκυνήματα, Παναγία της Λούρδης, της Φάτιμα, κ.λ.π.) οι οποίες κρίνονται ως αυθεντικές παρά την προειδοποίηση του Παύλου, αλλά και των καθηγητών της ερήμου. Στην παράδοση της Διαμαρτύρησης όλα αυτά -εμφανίσεις, οράματα και θαύματα- κρίνονται ως έργα του Πονηρού.

Η Τήνος ευλογήθηκε με τρεις εμφανίσεις της Θεοτόκου: Μία σε καλόγρια Ουρσουλίνα των σπιτιών στον Ταρμπάδο, η οποία κατέληξε στην Εύρεση της εικόνας της και την ανέγερση του προσκυνήματος στο Βρυσί γύρω στα 1600, μία στον γέροντα κηπουρό Μιχάλη Πολυζώη στη Χώρα της Τήνου γύρω στα 1820 και η τελευταία στη γερόντισσα Πελαγία του Κεχροβουνίου τον Ιούλιο του 1822. Οι

δυσω τελευταίες αφορούσαν την αποκάλυψη της εικόνας της στις Πόλες της Χώρας της Τήνου. Στην τελευταία η μοναχή υπήρξε μεσάζουσα του θείου μηνύματος, ενώ ουσιαστικός αποδέκτης της εντολής της ήταν ο Σταματέλος Καγκάδης, πλούσιος έμπορος, πρόκριτος του νησιού και Επίτροπος της Μονής του Κεχροβουνίου. Η εμφάνιση της Παναγίας κρίθηκε αυθεντική από τον τοπικό επίσκοπο και άρχισε το έργο. Αυτός ήταν και ο πυρήνας του ιδρυτικού αφηγήματος.

Το θαυμαστό γεγονός, όπως το αναδεικνύει το ιδρυτικό αφήγημα, είναι πέρα από τον «λόγο» *absurdum est*-, είναι σεβαστό πλην όμως δεν επιδέχεται στον πυρήνα του ιστορικής προσέγγισης. Είναι καθαρά ζήτημα πίστης. Αντίθετα επιδέχονται ιστορική κρίση τα χωρικά, χρονικά και ιστορικά του συμφραζόμενα.

Επεμβαίνει το Θείο στην Ιστορία; Σήμερα, η Ιστορία ασχολείται με φυσικά συμβάντα, σκέψεις και πράξεις ανθρώπων.

Με αυτό, λοιπόν, θα ασχοληθούμε και εμείς:

Με τα οράματα και τα έργα των ανθρώπων εκείνων που αναδέχτηκαν το έργο της ανέγερσης «ναού περικαλλούς και θεωρίας αξίου», σε θέση περίοπτον, όπως διαβάζουμε στην κτιτορική επιγραφή πάνω από την κεντρική είσοδο του ναού, αφήνοντας τα θαυμαστά γεγονότα στην επικράτεια των θεολόγων.

«ΝΑΟΣ ΠΕΡΙΚΑΛΛΗΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΑΞΙΟΣ»

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΩΝ ΙΔΡΥΤΩΝ

«Ναός περικαλλής και θεωρίας άξιος», και όχι μόνον, ήταν το όραμα των ανθρώπων εκείνων που αναδέχθηκαν το βάρος της ευθύνης ίδρυσης του ναού του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου σε τόπο περίοπτο, στο κτήμα του Αντωνίου Δοξάρη στη θέση «Πόλες». Έτσι τουλάχιστον επιμένει η κτιτορική επιγραφή πάνω από την κεντρική είσοδο του ναού. Εξάλλου «λαμπρόν και μεγαλοπρεπή» ναό είχε ζητήσει η Θεοτόκος στο όραμα της μοναχής του Κεχροβουνίου Πελαγίας, κατά κόσμον Λουκίας Νεγρεπόντη.

Θα ήταν ευτυχής ο ιστορικός ερευνητής, αν μπορούσε να υιοθετήσει το «όραμα» της μοναχής ως ιστορικό γεγονός. Η παρέμβαση βέβαια του θείου στην Ιστορία είναι παρούσα στα κείμενα όλων των αρχαίων λαών. Στις μάχες γύρω από την Τροία συμμετέχουν και οι Θεοί, παρόλο που κι εκείνοι είναι υποταγμένοι στην «Ανάγκη». Επεμβαίνει το Θείο στην Ιστορία; Όλες οι θρησκευτικές παραδόσεις -και η χριστιανική- απαντούν θετικά. Η άποψη, όμως, ότι το θείο επεμβαίνει στην Ιστορία -ισχυρή και ως τις μέρες μας- εδράζεται στα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης και κυρίως στην «Έξοδο». Στην ιουδαϊκή παράδοση, όταν έρχεται το πλήρωμα του χρόνου, αποφασίζει την απελευθέρωση του Ισραήλ από την αιχμαλωσία. Ο Θεός εξήγαγε τον Ισραήλ από γης Αιγύπτου «χειρί κραταιά και βραχίονι υψηλώ» μας υπενθυμίζει ο 135^{ος} Ψαλμός (στ. 11-12). Στο διάβα του χρόνου δύο μοτίβα της Βίβλου κυριάρχησαν για αιώνες σχετικά με τη λειτουργία της Ιστορίας: «Οι συμφορές του Ισραήλ οφείλονταν στις αμαρτίες του και στην αποστασία του από

τον ένα και μοναδικό Θεό και η σωτηρία ερχόταν με τη μετάνοια, την οποία, φωνή γεγονυία, κήρυτταν οι Προφύτες». Αυτή την άποψη λίγο-πολύ υποστήριξαν ο Ιερός Αυγουστίνος στο *Opus Magnus* του «*De civitate Dei contra Paganos*» (413-426), οι Πατέρες και οι περισσότεροι σημαντικοί θεολόγοι. . Η Μεγάλη Εκκλησία με την «Πατρική» της «διδασκαλία» (1798) υπενθυμίζει στους πιστούς της ότι εξαιτίας των αμαρτιών μας ο Θεός μας έθεσε υπό την κηδεμονία του Σουλτάνου αφενός για να μας οδηγήσει στη μετάνοια και αφετέρου να μας προστατεύσει από τους Φράγκους.

Η Ιστορία, όμως, σήμερα ασχολείται με ανησυχίες, σκέψεις και πράξεις ανθρώπων. Και εν προκειμένω, στην περίπτωση μας, η Ιστορία δεν αρχίζει με το πρώτο χτύπημα της αξίνας στο κτήμα του Δοξαρά, αλλά με τη σύλληψη της ιδέας, με τη συγκρότηση και σιωπηρή αρχικά διατύπωση ενός οράματος, ενός οράματος πρωτόγνωρου για τα δεδομένα του τότε ελλαδικού χώρου. Αυτή η ιδέα, η πλήρης διατύπωση της οποίας ολοκληρώθηκε μέσα σε μια δεκαετία, συνιστούσε το μεγάλο όραμα που καθόρισε την πορεία του προσκυνήματος, αλλά και του τόπου μας, τους επόμενους δύο αιώνες. Η σύλληψη και η συγκρότηση, όμως, αυτής της ιδέας προϋπέθετε μια αντίληψη ανοιχτή, κοσμοπολίτικη, η οποία ήταν παρούσα στην Τήνο της εποχής.

Η Τήνος της προεπαναστατικής περιόδου δεν ήταν απλώς με οικονομικούς όρους η «πρωτεύουσα νήσος» των Κυκλάδων, (το πλουσιότερο και πολυαριθμότερο νησί, με πληθυσμό 28.000 κατοίκων το 1821, όταν παράλληλα η Νάξος είχε 13.000 κατοίκους), αλλά και ένας τόπος υψηλού πολιτιστικού επιπέδου, (το 1822 παρουσιάστηκε θεατρική παράσταση του «Φιλοκτήτη»), κάτι που έχει ήδη μελετηθεί ικανοποιητικά. Αυτή την κοινωνία θα εγκεντρίσουν δημιουργικά οι πολυπληθείς πρόσφυγες από τα μικρασιατικά παράλια την άνοιξη του 1821 που αναζήτησαν εκεί τη σωτηρία τους από τους διωγμούς των Οθωμανών. Η Τήνος ήταν η πρώτη σκάλα του κεντρικού Αιγαίου, που θα έπιαναν στον δρόμο της σωτηρίας τους. Ατυχώς τα γραπτά τεκμήρια που διαθέτουμε είναι ελάχιστα, Όμως, πιστεύω, με συνεκτίμηση συναφών ενδείξεων, είμαστε σε θέση αν όχι να ιχνηλατήσουμε, τουλάχιστον να διατυπώσουμε ισχυρές υποθέσεις εργασίας για το μεγάλο εκείνο εγχείρημα.

Κατά την κρίση μας θα πρέπει να αναζητήσουμε την αφετηρία του οράματος των ιδρυτών στον Τηνιακοσμουρνιό εμπειρικό αρχιτέκτονα Ευστράτιο Εμμανουήλ Καλονάρη, έναν άνθρωπο που γνώριζε πολύ καλά όχι μόνον τη χριστιανική αρχιτεκτονική της καθ' ημάς Ανατολής, αλλά και εκείνη των μουσουλμανικών ευαγών ιδρυμάτων και της λειτουργίας τους. Και οι δυο αυτές πολιτιστικές αντιλήψεις είναι παρούσες στο προσκύνημα της Τήνου.

Την υλοποίηση, βέβαια, της ιδέας την αναδέχθηκε ο εκ των προκρίτων της Πόλης Σταματέλλος Ιακώβου Καγκάδης, έμπορος, μέλος, και συγγενής, της παλαιάς φατρίας των Γεωργαντόπουλων, ο οποίος είχε στενές σχέσεις με την Εκκλησία – ήταν Επίτροπος της Μονής Κεχροβουνίου και φίλος του Μητροπολίτη. Στο εγχείρημα αυτό είχε την ενεργό βοήθεια του αδελφού του Ιωάννη, ο οποίος έμενε σταθερά στο παρασκήνιο. Όταν, λοιπόν, τον Σεπτέμβριο του 1822, έπεφτε η πρώτη αξίνη ο Καγκάδης με τον Καλονάρη είχαν ολοκληρωμένο σχέδιο στο μυαλό τους.

Το κτήμα του Αντωνίου Δοξαρά –προικώ μάλλον της συζύγου του Καλούδας, αδελφής του Φραγκίσκου Γεωργαντόπουλου- βρισκόταν σε περίβλεπτη θέση στην κορυφή της υπώρειας του λόφου της αρχαίας ακρόπολης και φαίνεται

πως σε αυτό υπήρχαν ακόμη τότε ορατά λείψανα της αρχαιότητας –μας το υποδεικνύει το σχέδιο της άποψης του επινείου του Κάστρου που δημοσιεύθηκε στη «Relation d'un voyage du Levant» του Γάλλου βοτανολόγου Joseph Pitton de Tournefort και χρονολογείται στα 1700. Τότε, βέβαια, κανείς δε γνώριζε ότι στο σημείο εκείνο βρισκόταν το πολιτικό κέντρο, το Πρυτανείο, της αρχαίας πόλης. Μας το επιβεβαίωσαν πολύ αργότερα, τον Νοέμβριο του 1951, οι ανασκαφές του καθηγητή Νικολάου Κοντολέοντα, όταν άρχισαν οι εργασίες διάνοιξης της λεωφόρου Μεγαλόχαρης. Η θέση συγκέντρωνε όλες τις προϋποθέσεις να θεωρηθεί τόπος ενός παλαιού χριστιανικού ναού. Για το λόγο αυτό είχαν διατυπωθεί παλαιότερα υποθέσεις για την ύπαρξη εκεί «πριγκιπάτου».

Οι πρώτες εκσκαφές άρχισαν τον Σεπτέμβριο του 1822, πλην δεν απέδωσαν άμεσα αποτελέσματα και ο σύντομα ο αρχικός ζήλος μαράθηκε. Η πανώλη, όμως, που ενέσκηψε στο τέλος του ίδιου μήνα, θεωρήθηκε ως αποτέλεσμα θείας οργής και οι εκσκαφές συνεχίστηκαν τον επόμενο μήνα περισσότερο εντατικά και συγκροτημένα. Θα έπρεπε, όμως, να φτάσουμε στις 25 Νοεμβρίου για να εκδοθεί διάγγελμα του Μητροπολίτη, το οποίο καλούσε τους χριστιανούς, ντόπιους και πρόσφυγες, να συνδράμουν την προσπάθεια. Το έγγραφο του διαγγέλματος σώζεται στο αρχείο του Ιδρύματος, πλην όμως δε φέρει υπογραφή και σφραγίδα. Παρά ταύτα, και παρόλο που η γλώσσα του δεν είναι ακραιφνώς εκκλησιαστική, δεν έχουμε λόγους να αμφισβητήσουμε την αυθεντικότητά του. Είναι, όμως, περίεργο ότι κάτω από το κυρίως έγγραφο, και εν είδει κωδικέλλου, καταχωρείται ο διορισμός τριών άλλων επιτρόπων, «ανδρών ευσεβών και ζηλωτών», για να υποστηρίξουν τον Σταματέλλο Καγκάδη στο έργο του. Με το ίδιο κείμενο διορίζεται ο Καγκάδης ως «κασιέρης», ταμίας δηλαδή της Επιτροπής. Έκτοτε οι εργασίες συνεχίζονται εντατικά με ταχύτητα που προκαλεί έκπληξη και το εύλογο ερώτημα που τίθεται είναι πού βρέθηκαν τόσα χρήματα.

Θα πρέπει, όμως, να ομολογήσουμε ότι το εγχείρημα του Καγκάδη ήταν άκρως διακινδυνευμένο. Σχεδόν κανείς δεν το εξέλαβε στα σοβαρά και αυτό προκύπτει ρητά, ή και έμμεσα, από πολλές πηγές. Στο Διάγγελμα αίφνης του Μητροπολίτη σημειώνεται ότι με την έναρξη των εκσκαφών «*οι μὲν εγύρευον Εικόνα, άλλοι δε εγύρευον αρχαιότητας και άλλοι ομιλούσαν λόγους απρεπείς (ους αἰσχρόν ἐστί και λέγειν)*». Ο λαλίστατος κατά τα άλλα Έπαρχος Εμμανουήλ Σπυριδώνος, ο οποίος έμεινε στην Τήνο έως τον Μάιο του 1823, δεν κάνει καμία αναφορά στις εργασίες. Καμία επίσης αναφορά δεν εντοπίζεται στο Αρχείο Καθολικών Τήνου της εποχής, παρόλο που τεκμηριώνονται συμβάντα καταφανώς ήσσονος σημασίας. Συνομωσία σιωπής Προφανώς όχι! Απλώς αρχικά υποτιμήθηκε το γεγονός. Σε έγγραφο του 1830 σημειώνεται ότι κατά την έναρξη του εγχειρήματος οι Επίτροποι μυκτηρίζονταν από τους κατοίκους.

Στο τέλος του 1822, όταν ολοκληρώθηκαν οι εκσκαφές, βρέθηκαν λείψανα παλαιού οικοδομήματος, το οποίο αναγνωρίστηκε ως ναός τιμώμενος στο όνομα του Αγίου Ιωάννη, εξαιτίας της ύπαρξης εκεί πλησίων εξωκκλησιού με την ίδια αφιέρωση. Βρέθηκε επίσης ξηρό, μπαζωμένο φρέαρ, το οποίο και καθαρίστηκε. Την 1^η Ιανουαρίου 1823, όταν τέθηκε από τον Μητροπολίτη ο θεμέλιος λίθος του οικοδομήματος, το φρέαρ ήταν πλήρες ύδατος, γεγονός που κρίθηκε θαυμαστό, γι' αυτό και ο κάτω ναός αφιερώθηκε στην Παναγία «Ζωοδόχο Πηγή». Βέβαια λίγο αργότερα διαπιστώθηκε ότι το φρέαρ ήταν το σημείο απόληξης του αρχαίου

υδραγωγείου της Ληνοπής. Οι Επίτροποι αξιοποίησαν το εύρημα και το 1827 διοχέτευσαν το νερό σε μαρμάρινη περικαλλή κρήνη αριστερά της κεντρικής εισόδου του προσκυνήματος. Η κτιτορική επιγραφή ομιλεί εύγλωττα:

ΥΔΩΡ ΠΑΛΑΙΟΝ ΤΗ ΓΗ ΕΓΚΕΚΥΜΜΕΝΟΝ

ΗΔΗ ΕΚΦΕΡΩ ΤΟΥΣ ΔΙΨΩΝΤΑΣ ΔΡΟΣΙΖΕΙΝ

ΘΕΙΟΝ ΤΕ ΔΩΡΟΝ ΤΟ ΝΕΜΟΜΕΝΟΝ ΠΑΣΙ

ΕΛΕΟΙΣ ΣΥΝΔΡΑΜΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΠΩ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ.

Στις 30 Ιανουαρίου του 1823, και ενώ είχε αρχίσει η ανέγερση του πάνω ναού, κατά την εξομάλυνση του δαπέδου του κάτω ναού, βρέθηκε πλησίον του φρέατος η αναζητούμενη εικόνα. Ήταν αφιερωμένη στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Το όραμα της μοναχής είχε εκπληρωθεί και δύο χρόνια αργότερα ο ναός του Ευαγγελισμού και μέρος του συγκροτήματος είχαν ολοκληρωθεί. Τότε, στις 25 Ιανουαρίου του 1825, οι Επίτροποι θα καταρτίσουν τον πρώτο Κανονισμό λειτουργίας του προσκυνήματος. Παρόλο που το κείμενο υπογράφεται από δύο μόνον Επιτρόπους –τον Καγκάδη και τον Περίδη- θα καθορίσει την κατεύθυνση του ναού. Πρόκειται για προσκύνημα –υπάρχουν ήδη δωμάτια φιλοξενίας και νοσηλείας προσκυνητών-, το οποίο έχει σαφώς διατυπωμένους στόχους τη φιλανθρωπία, την εκπαίδευση και την κοινή ευποιΐα. Δεν ανήκει σε κανέναν, αλλά σε όλους όσοι συνεισέφεραν στην ανέγερσή του, και δεν επιτρέπεται σε κανέναν κληρικό ή λαϊκό από όσους υπηρετούν εκεί να αναμιγνύεται στη διοίκησή του, η οποία ανήκει μόνον στους Επιτρόπους. Το μοναδικό σημείο, στο οποίο παρεκκλίνει από την εκκλησιαστική τάξη, είναι η διαδοχή των Επιτρόπων. Παρακάμπτουν πλέον τον Μητροπολίτη και αναλαμβάνουν εκείνοι την επιλογή νέου στη θέση κάποιου εκ των τεσσάρων Επιτρόπων, ο οποίος θα εξέλιπε ή θα παραιτείτο. Και η διάταξη αυτή ενεργοποιήθηκε το 1829 / 1830, όταν παραιτήθηκε, άγνωστο γιατί, ο εκ των πρώτων Επιτρόπων Γεώργιος Περίδης. Πιθανότατα η παραίτησή του να είχε σχέση με τη διαχείριση των οικονομικών, γιατί με πράξη του Ιανουαρίου 1829 είχε διοριστεί ταμίας. Στη θέση του εξελέγη ο Ιωάννης Δρόσος.

Το μεγάλο θαύμα, μετά τη σύλληψη της ιδέας της ίδρυσης του προσκυνήματος, ήταν η ταχύτατη και ευρύτατη διάχυση της ευλάβειάς του, κυρίως στο Αιγαίο και τις μικρασιατικές ακτές. Οι συνεισφορές των πιστών ήταν τόσες, ώστε μέσα σε μια δεκαετία να έχουν ολοκληρωθεί ο κυρίως ναός και τα κτίρια της ανατολικής πτέρυγας. Το πανύψηλο κωδωνοστάσιο, ύψους 34 μέτρων, με πέντε ορόφους, το υψηλότερο τότε του ελλαδικού χώρου λόγχιζε περήφανα τον ουρανό και επισκοπούσε το κεντρικό Αιγαίο, ενώ το ρολόι στον πύργο του –το δεύτερο ρολόι στην Ελλάδα μετά εκείνο του λόρδου Έλγιν στην Αθήνα (1814)- προσέδιδε στον ναό πρωτόγνωρο κύρος. Αργότερα το κωδωνοστάσιο ανακατασκευάστηκε, λόγω των ισχυρών ανέμων, και έχει πλέον ύψος 29 μέτρων. Οι λεπτές μαρμάρινες κιονοστοιχίες, που παράπεμπαν σε αραβική αρχιτεκτονική, έδιναν στο συγκρότημα ιδιαίτερη κομψότητα και χάρη, ενώ στην πρόσοψη του ναού οι δυο μεγάλοι

αντιθετικοί καρδιόσχημοι φεγγίτες αποτύπωναν το τρυφερό πνεύμα της Ιωνίας, όπως θα σημείωνε πολύ αργότερα, στα 1910, ο πρωτοπόρος της χριστιανικής αρχαιολογίας στην Ελλάδα Γεώργιος Λαμπάκης. Στοιχεία οθωμανικής, ανατολικής και δυτικής αρχιτεκτονικής δέθηκαν αρμονικά για να δημιουργήσουν έναν πνευματικό φάρο που επέβλεπε στον κεντρικό πυρήνα των Κυκλάδων, αλλά και ακτινοβολούσε σε Ανατολή και Δύση, κυρίως όμως στην καθ' ημάς Ανατολή. Η ιδιαιτερότητα της μοναστηριακής αρχιτεκτονικής πρόσοψης του ναού έκανε τον Γάλλο αρχιτέκτονα Albert Lenoir να περιλάβει την πρόσοψή του στο έργο του «Architecture Monastique» που εκδόθηκε το 1852 στο Παρίσι.

Ανάλογη επιλογή θέσης θα κάνει ο Καλονάρης, δέκα χρόνια αργότερα, στην Ευαγγελίστρια του Τσεσμέ (Κρήνη), όπου ο ναός της πολύ ψηλότερα από τον παράλιο οικισμό επέβλεπε στο κανάλι της Χίου και τόσο αυτός όσο και το πανύψηλο καμπαναριό -των 41 μ., το υψηλότερο της Ανατολής- είχαν τόσο ενοχλήσει τους Τούρκους, ώστε μετά το 1922 τα κατεδάφισαν εκ θεμελίων με εκρηκτικά. Άφησαν όμως τον μητροπολιτικό ναό του Αγίου Χαραλάμπους. Αντίστοιχα το κωδωνοστάσιο της Ευαγγελίστριας Τήνου υπήρξε πηγή έμπνευσης και για το περικαλλές κωδωνοστάσιο της Αγίας Φωτεινής Σμύρνης, που κτίστηκε το 1856.

Η πέρα από κάθε προσδοκία επιτυχία του εγχειρήματος και το συνακόλουθο κύρος των Επιτρόπων προκάλεσε τον φθόνο. Από έγγραφα του 1829 και 1830 διαφαίνεται μια αντιπαλότητα της Επιτροπής του προσκυνηματος με την τοπική κοινότητα. Άρχισαν έτσι οι προσπάθειες ανατροπής της αρχικής διοίκησης του προσκυνηματος. Οι Επίτροποι είχαν δεσμούς με την καποδιστριακή διοίκηση, αλλά μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη, τον Μάιο του 1832, ο λαός της Τήνου –οι ορθόδοξοι χριστιανοί της Πόλης και των χωριών- συνήλθαν σε γενική συνέλευση, καθαίρεσαν την υφιστάμενη διοίκηση, όρισαν νέα και καθόρισαν την εκλογή της εφεξής άμεσα από το λαό του νησιού. Το Πρακτικό, λοιπόν, του 1832 και όχι ο Κανονισμός του 1825 θα έπρεπε να είναι η σημαία του λαού της Τήνου για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του επί του ναού της Ευαγγελίστριας.

Τι ήθελαν, λοιπόν, να κάμουν οι πρώτοι Επίτροποι; Θα τους αδικούσαμε αν περιορίζαμε τις φιλοδοξίες τους στην εξασφάλιση οικονομικού οφέλους, κύρους και εξουσίας. Όλα αυτά ήλθαν στη συνέχεια, όμως ήταν πολύ μακρινά και ομιχλώδη όταν άρχιζαν το μεγάλο εκείνο εγχείρημα. Η Τήνος την εποχή εκείνη ήταν «πρωτεύουσα νήσος» των Κυκλάδων, κεντρική σκάλα του μεγάλου θαλάσσιου δρόμου που οδηγούσε από τη Δύση –τη Μάλτα ή την Αδριατική- προς τις ακτές της Ιωνίας. Έβλεπε και προς την ετερόδοξη Δύση, αλλά κυρίως στην ομόδοξη Ανατολή. Αυτή την οικονομική άνθησή της φιλοδοξούσαν να μετατρέψουν και σε πνευματική, η οποία, με τη σειρά της, κατά διαλεκτική εξέλιξη, θα έφερνε πάλι ευμάρεια.

Κλειδί για την ερμηνεία των φιλοδοξιών τους θεωρούμε μια προσπάθεια που εκδηλώθηκε λίγα χρόνια μετά, το 1836, όταν ο Σταματέλος Καγκάδης είναι πλέον Δήμαρχος Τήνου. Αμέσως μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους και ενώ είχε καθοριστεί με το νόμο η λειτουργία ενός Γυμνασίου στην έδρα κάθε νομού, οι Τηνιακοί ζητούν από την κυβέρνηση να τους επιτρέψει να ιδρύσουν, κατά παρέκκλιση, και δεύτερο Γυμνάσιο στο νησί τους. Η αιτιολογία είναι εύγλωττη: «*Το εύκρατον κλίμα της νήσου*», γράφει ο Διοικητής, «*η αφθονία των προς το ζην αναγκαίων και τέλος τα ενυπάρχοντα μέσα με παρακινούν να προτείνω εις την*

Βασιλικήν Κυβέρνησιν την σύστασιν ενός Γυμνασίου εις την Ν. Τήνον, εις το οποίον να διδάσκωνται όλοι οι προσερχόμενοι μαθηταί». Είναι σαφές ότι στόχος τους δεν είναι τα παρακείμενα νησιά, αλλά η καθ' ημάς Ανατολή, τα μικρασιατικά παράλια.

Οι άνθρωποι εκείνοι ήσαν έμποροι και ευφυείς και έβλεπαν προς την Ανατολή. Στις ακτές της Ιωνίας δεν έλειπαν οι ναοί και τα σχολεία, όμως όλα τελούσαν υπό την καταθλιπτική, απρόβλεπτη και άνομη εξουσία των Τούρκων, κάτι που οι σφαγές και οι διωγμοί της άνοιξης του 1821 το επιβεβαίωναν με τον πλέον τραγικό τρόπο. Το όραμά τους ήταν να ιδρυθεί ένας πνευματικός φάρος που θα καταστεί σημείο αναφοράς για τους χριστιανούς των μικρασιατικών παραλίων με ό,τι αυτό συνεπαγόταν σε οικονομικό επίπεδο και είχαν την ευτυχία να το δουν να πραγματοποιείται. Για σχεδόν εκατό χρόνια το προσκύνημα της Ευαγγελίστριας λειτούργησε ως πηγή πνευματικής και εθνικής ανακαίνισης για τους Έλληνες της Μικράς Ασίας και των τουρκοκρατούμενων νησιών του Αιγαίου.

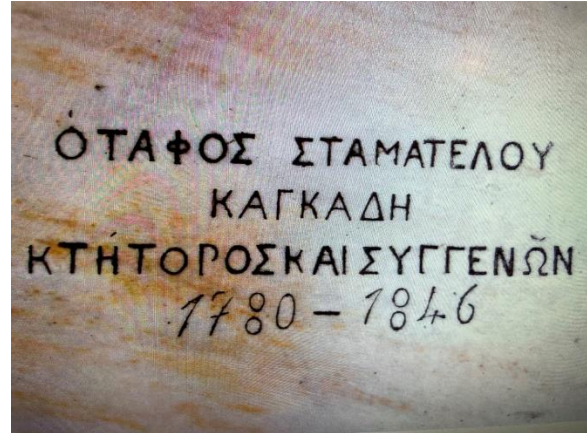
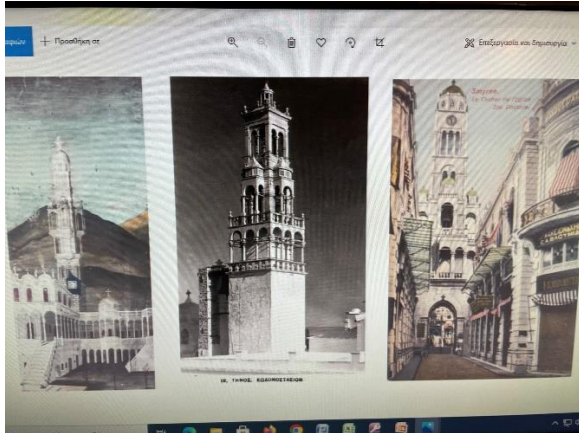
Στις 14 Ιανουαρίου του 1844, μιλώντας ο Ιωάννης Κωλέτης στην Εθνοσυνέλευση για το άρθρο 3 του υπό κατάρτιση συντάγματος, τόνισε μεταξύ άλλων ότι: «Η Ελλάς ήτο προωρισμένη, ως φαίνεται, καταπίπτουσα να δώση τα φώτα εις την Δύσιν, και σήμερον ανισταμένη να φωτίση την Ανατολήν. Ημείς, Κύριοι, κατοικούμεν αυτήν την ένδοξον Ελλάδα, ημείς πρέπει να δώσωμεν τον εξευγενισμόν εις την Ανατολήν. Από αυτόν τον όρκον, και από την **μεγάλην ιδέαν**, την οποίαν πρέπει να έχωμεν περί του εαυτού μας, ίδον εμπνευσμένους τους πληρεξουσίους εις τας παρελθούσας Συνελεύσεις μας να ομιλώσιν όχι περί επαρχιών, αλλά περί ολοκλήρου του Χριστιανισμού...». Ήταν η απαρχή της Μεγάλης Ιδέας...

Ίσως είμαι κάπως υπερβολικός, όμως, πιστεύω ακράδαντα, πως αυτή η «Μεγάλη Ιδέα» -ο φωτισμός δηλαδή της Ανατολής- φλόγιζε τα στήθη και τις καρδιές των συμπατριωτών μας εκείνων! Η Τήνος μπορεί δίκαια να επαίρεται ότι προηγήθηκε κατά δύο δεκαετίες του οράματος του Ιωάννη Κωλέτη.

Η Ευαγγελίστρια έπαιξε εθνικό ρόλο, ως προσκύνημα όλων των Ελλήνων. Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός είχε προφητεύσει ότι το «ποθούμενο» θα έλθει όταν συμπέσουν τρεις γιορτές (πασχαλιές). Το Πάσχα 25 Μαρτίου 1912 ο Βενιζέλος διέταξε το θωρηκτό «Αβέρωφ» επικεφαλής του ελληνικού στόλου να πλεύσει στην Τήνο. Έκτοτε ο στόλος δίνει το παρόν στη γιορτή της Ευαγγελίστριας. Κάθε Πάσχα έπλεαν τα σμυρναίικα πλοία στην Τήνο. Ο τορπιλισμός του εύδρομου «Έλλη» από τους Ιταλούς, γαλβάνισε το πατριωτικό πνεύμα του Έλληνα στρατιώτη. Στις 15 Αυγούστου 1951 πάνω στο νέο «Έλλη» ((πρώην «Ευγένιος της Σαβοΐας») που είχε καταπλεύσει στην Τήνο, έγινε αγιασμός, παρουσία των αρχών.

Ας πάψουμε, λοιπόν, να βλέπουμε το προσκύνημα ως χρυσοτόκο όρνιθα, ως βιομηχανία θαυμάτων και ας προσπαθήσουμε να το δούμε ως πηγή φωτισμού, ελέους, ψυχικής και πνευματικής ανακαίνισης. Και τότε τα ελέη θα είναι όντως πλουσιότερα....

Σας ευχαριστώ.

====

Από τον κόσμο των φυτικών ειδών

Η ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ

Γεωργίου Π. Σαρλή

Η πορτοκαλιά ανήκει στην οικογένεια Ρυτιδών (Rutaceae) που περιλαμβάνει δέντρα ή δενδρύλλια αειθαλή, ενίοτε μακρόβια, με καρπούς εύχυμους, εύγευστους, γλυκόξινης γεύσεως, καλούμενα ξινά ή ξινόδεντρα.

Τέτοια δέντρα είναι η νεραντζιά (*Citrus aurantium*), το περγαμόντο (*C. bergamia*), η φράπα (*C. grandis*), η γλυκολεμονιά (*C. limetta*), η λεμονιά (*C. limon*), η κιτριά (*C. medica*), το γκρέιπ-φρουτ (*C. paradisi*), η μανταρινιά (*C. reticulata*), η πορτοκαλιά (*C. sinensis*), καθώς και τα κουμ-κουάτ (*Fortunella margarita*) και το μοναδικό φυλλοβόλο η τρίφυλλη πορτοκαλιά (*Poncirus trifoliata*) που ανήκουν σε συγγενικά των *Citrus* γένη. Άλλωστε, τόσο το τελευταίο είδος με τα υβρίδιά του όσο και η ποικιλία «Κλεοπάτρα» της μανταρινιάς, χρησιμοποιούνται ως υποκείμενα των ξινοδέντρων για προστασία τους από την καταστροφική ίωση “τριστέσα” (*Citrus tristeza virus*, CTV). Επίσης, στα εσπεριδοειδή ανήκουν τα καταγόμενα από την Ανατολική Ασία “κιτροδάκτυλο” ή “χέρι του Βούδα” (Buddha’s hand), που είναι μία ποικιλία του κίτρου με ιδιόμορφους αρωματικούς καρπούς και το “γιούζου” (Yuzu), υβρίδιο πιθανώς της μανταρινιάς.

Η πορτοκαλιά, όπως και όλα τα ανωτέρω είδη που πιστεύεται ότι κατάγονται από την μεσοτροπική Ασία, καλλιεργείτο στην Κίνα από τα προϊστορικά χρόνια. Στην Ελλάδα μεταφέρθηκε κατά την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου μόνο η κιτριά (μηδικό ή περσικό μήλο κατά τους Θεόφραστο και Διοσκουρίδη), γνωστόν είδος στους Αιγυπτίους από την εποχή των Φαραώ. Στην Ευρώπη, η πορτοκαλιά μεταφέρθηκε από τους Πορτογάλους, πιθανόν στις αρχές του 16^{ου} αιώνα και καλλιεργήθηκε το 1520 για πρώτη φορά σε κήπο της Λισαβόνας. Οπότε στο γεγονός αυτό, ίσως να οφείλουν δέντρο και καρπός την ονομασία τους. Ευρισκόμενη δε η Πορτογαλία στην Δυτική Ευρώπη (δυτική χώρα, κατά τη διεύθυνση της δύσεως, της εσπέρας) σημειωνόταν ρωμαϊστί ως “*Hesperia ultima*” και από τους αρχαίους Έλληνες ονομαζόταν γενικώς Εσπερία. Έτσι, καταρχάς τα πορτοκάλια και τα λεμόνια και αργότερα οι καρποί των υπολοίπων ξινοδέντρων δια του νεολογισμού (clickactivism) ανήκουν από το 1872 στα “εσπεριδοειδή”.

Σήμερα τα ξινοδέντρα καλλιεργούνται σε περιοχές πολλών χωρών με διάφορες εδαφοκλιματικές συνθήκες, καταλαμβάνοντας ιδιαίτερα μεγάλες εκτάσεις στην κατώτερη ζώνη βλαστήσεως των παραμεσογείων χωρών και της κεντρικής Αμερικής. Στη χώρα μας η καλλιέργειά τους, εντοπίζεται στη Νότια και Δυτική Ελλάδα, με βόρειο όριο καλλιέργειας, λόγω των παγετών, τις περιοχές της Άρτας. Παρέχουν δε, με τις ελαιοφόρες κοιλότητες των φύλλων και των καρπών τους αιθέρια έλαια με χαρακτηριστικά αρώματα (*essences*), που χρησιμοποιούνται στην αρωματοποιία, ποτοποιία, ζαχαροπλαστική, φαρμακευτική, βιομηχανία σακχαρώδων προϊόντων και τροφίμων, σαπωνοποιία κ.α. Από τους καρπούς τους, που είναι ιδιότυπες ράγες και καλούνται “εσπερίδια”, εξάγονται χυμοί που χρησιμοποιούνται ως αρτύματα, στην παρασκευή αναψυκτικών, πηκτίνης, ζωοτροφών και στη ζαχαροπλαστική. Τα άνθη τους παρέχουν νερολί (ανθόνερο ή ανθόσταγμα), τα φύλλα και οι νεαροί βλαστοί *petit grain* που χρησιμοποιούνται στην αρωματοποιία, σαπωνοποιία κ.α. Ιδιαίτερα η νεραντζιά προσφέρει φύλλα που χρησιμοποιούνται σε πολλά μίγματα τσαγιού με ευστόμαχες,

καταπραϋντικές και σπασμολυτικές ιδιότητες, ενώ ο χυμός των καρπών της εκτιμάται ως τονωτικός και ως προληπτικός της γρίπης. Επίσης, τα εσπεριδοειδή καλλιεργούνται ως καλλωπιστικά δέντρα σε πάρκα, κήπους και δεντροστοιχίες.

Ωστόσο θα πρέπει να τονιστεί, ότι η πορτοκαλιά που διατηρεί τη φυλλωσιά της όλο το χρόνο όσο και οι καρποί της, σφαιροειδείς κοκκινοκίτρινοι μέσα στο μεσοχείμωνα, έχουν παρουσιαστεί σε εικαστικές απεικονίσεις, όπως και έχουν εκφραστεί με μοναδικό τρόπο στη λογοτεχνία, στα δημώδη στιχουργήματα και στην ποίηση. Ακόμη, έχουν συνδεθεί με διάφορες κατά τόπους εκδηλώσεις, όπως στο Άργος από το παλαιό έθιμο του πορτοκαλοπόλεμου στην εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου, παρουσία και νεονύμφων, έλαβε η Μονή της Παναγίας του Βράχου την επιπλέον ονομασία “Πορτοκαλούσα”.

Πέραν αυτών, τα πορτοκάλια ταυτίζονται μέχρι και σήμερα, από πολλούς ερμηνευτές με τα “χρυσά μήλα των Εσπερίδων”, θέμα του ενδέκατου Άθλου του Ηρακλή, όπου αναφέρονται και μερικά σημαντικά αυτόβουλα κατορθώματά του, τα καλούμενα πάρεργα.

Ο Ηρακλής (το κλέος της Ήρας), είναι ο ενδοξότερος ήρωας της ελληνικής μυθολογίας. Είναι ο ημίθεος που προέρχεται από την ένωση του Δία (θεού - πνεύματος) και της θνητής Αλκμήνης (ύλης) που συμβολίζει την καταγωγή του ανθρώπου. Επίσης, είναι ο ηλιακός ήρωας που ταυτίζεται με τον Απόλλωνα, ο ρωμαλέος άντρας, που με οπλισμό του το ρόπαλο, το τόξο, το ξίφος, τη χρυσή πανοπλία, αλλά και με τα γρήγορα άλογα του Ποσειδώνα συνεχώς αγωνίζεται πραγματοποιώντας θαυμαστές πράξεις. Ιδιαίτερα οι δώδεκα Άθλοι του, που συνδέονται με τα δώδεκα σημεία του ζωδιακού κύκλου - ο ενδέκατος άθλος συνδέεται με τους Διδύμους - αποτελούν τον ωραιότερο συμβολισμό της κυριαρχίας του πνεύματος επί της ύλης. Στα πλαίσια μάλιστα της εκτελέσεώς τους εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος, πράξεων καθάρσεως από τον μιαινό φόνο των παιδιών του, κατόρθωσε να φέρει στον Ευρυσθέα τρία “χρυσά μήλα” από τον κήπο των Εσπερίδων.

Ο μύθος αυτός έχει πολλές εκδοχές. Όμως, ουδείς αρχαίος συγγραφέας κάνει μνεία της υπάρξεως δέντρων που έφεραν “χρυσά μήλα”. Επίσης, την εποχή εκείνη η πορτοκαλιά ούτε ως αυτοφυές φυτικό είδος υπήρξε, ούτε ως εισαγόμενο ή καλλιεργούμενο στην αφρικανική ήπειρο. Εξάλλου, οι αρχαίοι με το όνομα “μήλο”, εννοούσαν κάθε σφαιροειδή καρπό εύφορου δέντρου. Οπότε, σύμφωνα με νεότερη έρευνα, πιθανόν να ήταν καρποί κυδωνιάς, που τους εγνώριζαν από την εποχή του Ομήρου, οι οποίοι συμβολίζουν εκτός των άλλων – όπως και οι καρποί της πορτοκαλιάς – τη δύναμη, τη γονιμότητα και την αθανασία.

Όμως, η άποψη αυτή ενδέχεται να αμφισβητηθεί, αφού χρησιμοποιώντας την Αριθμοσοφία του ελληνικού αλφαβήτου, δηλαδή τους κατά τον Πυθαγόρα λεξαριθμούς, διαπιστώνουμε ότι οι πυθμενικοί αριθμοί των λέξεων

Δίδυμοι, μήλα και πορτοκάλια, ισοψηφούν λεξαριθμικώς με τον πυθμενικό αριθμό του ονόματος Ηρακλής. Δηλαδή ΗΡΑΚΛΗΣ=ΔΙΔΥΜΟΙ=ΜΗΛΑ=ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ=7, όπου και υποδεικνύεται η κοινή του συνοχή.

Επίσης, εκτός του συμβολικού αριθμού δώδεκα (12) των Άθλων του Ηρακλή, στον ενδέκατο (11) διακρίνουμε και τους συμβολικούς αριθμούς 2,3,5,7 (*), που έχουν σχέση αντιστοίχως με τους φύλακες του κήπου των θεών και τις νύμφες του Ηριδανού ποταμού, τα "χρυσά μήλα" και τα παιδιά του Ηρακλή, τον αμυντικό του εξοπλισμό και τα πάρεργά του κατά την αναζήτηση του κήπου των Εσπερίδων, τις χορδές της λύρας του επταγράμματος ονόματος του θεού Απόλλωνα (Α.Π.Ο.Λ.Λ.Ω.Ν) και με την κοινή συγγένεια του ονόματός του με το είδος και την ονομασία του/των αντικειμένου/νων δια το/τα οποίον/α αγωνίζεται.

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι από τους Άθλους του ημίθεου Ηρακλή εξάγονται συμπαντικά μηνύματα και ο ενδέκατος άθλος του ήταν και αυτός από τους λόγους για τους οποίους ο Ηρακλής έπρεπε να καθαρθεί τελετουργικά, δια να δυνηθεί να γίνει αθάνατος και να παραμείνει ανάμεσα στους θεούς στον Όλυμπο.

Τελικώς, ο Ηρακλής προσωποποιεί το ανθρώπινο πνεύμα που δαμάζει τη φύση και την υποχρεώνει να το εξυπηρετεί, όπως και σήμερα αλληγορούν και τον αγώνα για τη φύση και την οικολογική ισορροπία που διαταράσσεται από ατμοσφαιρικά και γεωφυσικά φαινόμενα, καθώς και από τους ανθρωπογενείς παράγοντες.

Επανερχόμενοι στους καρπούς της πορτοκαλιάς, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι είναι κατάλληλοι ως επιτραπέζιοι και δια χυμοποίηση. Ο χυμός τους πλούσιος σε πολλά θρεπτικά συστατικά συμβάλλει στην πρόληψη χρόνιων ασθενειών και αποτελεί μία καλή πηγή αντιοξειδωτικών. Πάρα πολλές επιστημονικές έρευνες επί των συστατικών τους και της θετικής ή μη επιδράσεώς τους στον ανθρώπινο οργανισμό έχουν λάβει κατά καιρούς ευρεία δημοσιότητα. Ομοίως και δια τους καρπούς της μηλιάς (*Pyrus malus*), που με την ευχάριστη, υπόξινη και γλυκιά γεύση και τη δροσιστικότητά τους είναι περιζήτητοι. Άλλωστε, τα δύο αυτά είδη καρπών όχι μόνον ταυτίζονται από απόψεως θρεπτικής και διαιτητικής αξίας, αλλά έχουν συνδεθεί και με τα έθιμά μας, όπως τα λευκά τους άνθη με συμβολισμό τη γονιμότητα, χρησιμοποιούνται στους γάμους.

Τελικά, δεν θα ήταν υπερβολή να θεωρήσουμε ότι με τον ενδέκατο Άθλο, μας γνωστοποιείται η σπουδαιότητα των καρπών της μηλιάς – αλλά και της πορτοκαλιάς – ως αγαθού, όπως στους Εβραίους η ελιά συγκαταλεγόταν μεταξύ των αγαθών που τους δόθηκε υπόσχεση ότι θα βρουν στη γη Χαναάν. Ακόμη δε, μέσω των καρπών του/των οπωρικού/ών αυτού/ών έρχεται το μήνυμα της επιστροφής μας στη φύση, της αποκαταστάσεως της επικοινωνίας με αυτή και του σεβασμού μας προς όλα τα φυσικά στοιχεία και τα όντα της.

(*) Το δύο (2) συμβολίζει την ανισότητα, τη διαίρεση, τη σχετική διάρκεια, την αλλαγή. Επίσης, την κατάσταση αντιθέσεως στη φύση, όπου τα πάντα είναι διπλά. Το τρία (3) είναι ο πρώτος ισχυρός αριθμός, η δημιουργική δύναμη, η ανάπτυξη, το πεπρωμένο, το σύμβολο της Αγίας Τριάδος που εντός της ευρίσκεται το Μυστήριο. Υπάρχουν αμέτρητες ιερές τριάδες. Το πέντε (5) είναι ο αριθμός των πέντε αισθήσεων και παραπέμπει στον ανθρώπινο μικρόκοσμο. Συμβολίζει διαλογισμό, ευστροφία και τις πέντε ιδιότητες του Απόλλωνα ως θεού του φωτός (παντοδυναμία, παντογνωσία, πανταχού παρουσία, αιωνιότητα, ενότητα). Το επτά (7) είναι ο πρώτος τέλειος αριθμός. Είναι αριθμός ιερός, του σύμπαντος και του μακρόκοσμου. Ρυθμίζει τους πιο σημαντικούς ζωτικούς κύκλους στη γη και συμβολίζει τη βαθιά σοφία, το ενδιαφέρον για την αναζήτηση, την αιώνια αλήθεια, την ενδοσκόπηση και τον διαλογισμό. Το έντεκα (11) αντιπροσωπεύει την υπερβολή του αριθμού δέκα (10), που είναι ο τέλειος αριθμός, ο νόμος, η κατανίκηση όλων των επιθυμιών. Άλλωστε, η δεκάδα είναι εκείνη που δέχεται και περιλαμβάνει εντός της τα πάντα. Τέλος το δώδεκα (12), ο αριθμός των Άθλων του Ηρακλή, είναι και αυτός τέλειος. Συμβολίζει την κοσμική τάξη, τους καρπούς του πνεύματος και από την αρχαιότητα αποτελεί ένα σύνολο ολοκληρωμένου συμβόλου (όρα επίσημη σημαία Ε.Ε.).

=====

Επίσκεψη – ξενάγηση του Συνδέσμου Συριανών στη Ρωσική και Αγγλικανική Εκκλησία

Κείμενο - φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Το Σάββατο 4 Φεβρουαρίου 2023, μία ομάδα 26 μελών και φίλων του Συνδέσμου Συριανών, ξεναγήθηκε στη Ρωσική και Αγγλικανική Εκκλησία από την γνωστή ιστορικό, ξεναγό, συγγραφέα Άρτεμη Σκουμπουρδή.

Η Ρωσική Εκκλησία ή Σωτήρα Λυκοδήμου ή Εκκλησία του Αγ. Νικόδημου είναι ο μεγαλύτερος σωζόμενος βυζαντινός ναός της Αθήνας. Πρόκειται για ναό οκταγωνικού τύπου με τρούλο, (χαρακτηριστικός τύπος ναού που συναντάται σε καθολικά μονών), ανάγεται στις αρχές του 11^{ου} αι. και ανήκει στη ρωσική ορθόδοξη παροικία της Αθήνας. Είναι αφιερωμένος στην Αγία Τριάδα, ενώ τα δύο παρεκκλήσια στους Αγ. Νικόλαο και Νικόδημο αντιστοιχώς. Η αναστήλωση του ναού (1850-1856) έγινε, με χορηγία των τσάρων Νικολάου Α' και Αλεξάνδρου Β', από τους αρχιτέκτονες Ι. Στρομ (τον οποίο ο ίδιος ο τσάρος Νικόλαος έστειλε στην Αθήνα), Τηλέμαχο Βλασσόπουλο (στρατιωτικό αρχιτέκτονα) και Φρ. Μπουλανζέ. Τα ακιδογραφήματα που εντόπισε ο αρχιτέκτονας Αντωνίνος ανάγονται έως το 1031. Ο Όσιος Λουκάς κτίστηκε το 1011. Άρα η Ρωσική εκκλησία κτίστηκε μεταξύ 1011 και 1031. Αντιγράφει την τοιχοποιία της Παναγίας (παρεκκλήσιο του Όσιου Λουκά), ενώ ο οκταγωνικός τρούλος αντιγράφει τον τρούλο του Οσίου Λουκά. Πωρόλιθος, πλινθοπερίκλειστος, (διπλή σειρά πλίνθων, χαμηλά ψευδοκουφικά-πήλινα διακοσμητικά). Ψευδοκουφικά σε αντιδιαστολή με τα κουφικά (κανονικά αραβικά) από την Κούφα, πόλη του σημερινού Ιράκ. Οι ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν παράλληλα με τα έργα αναστήλωσης, έδειξαν ότι ο ναός του 11^{ου} αι. κτίστηκε πάνω σε παλαιοχριστιανική βασιλική, η οποία είχε κτιστεί πάνω σε ρωμαϊκό βαλανείο και ίσως προϋπήρχε ναός του Λυκείου Απόλλωνα. Υπολείμματα από το νεκροταφείο της μονής βρέθηκαν κατά τη θεμελίωση του κτιρίου Μποδοσάκη (επί της Λεωφόρου Αμαλίας). Τα οστά των μοναχών μεταφέρθηκαν και τοποθετήθηκαν το 1955 στο πρώτο δωμάτιο, του υπόγειου χώρου (ρωμαϊκών λουτρών-παλαιοχριστιανικού ναού). Τα ρωμαϊκά λουτρά, είναι του 2ου αι. μ.Χ. (περίπου 150 μ.Χ.), 5 μ. υπό την γη (επίπεδο ρωμαϊκής εποχής). Είναι η εποχή που την Αθήνα ευεργετούν οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες: Αδριανός, Μάρκος Αυρήλιος, Αντωνίνος Πίος. Στην Αθήνα υπήρχαν 25 ρωμαϊκά λουτρά, τα οποία φτιάχτηκαν μετά την κατασκευή του Αδριάνειου υδραγωγείου και μετέφερε άφθονο νερό από την Πάρνηθα στην Αθήνα (η οποία αντιμετώπιζε μόνιμο πρόβλημα λειψυδρίας). Η ρωμαϊκή εποχή είναι η εποχή που οι άνθρωποι ασχολούνται με την περιποίηση – καθαριότητα σώματος. Ρωμαϊκά λουτρά εντοπίστηκαν σε: Ζάππειο, Ολυμπείο, Λεωφόρο Αμαλίας, κάτω από τη Ρωσική Εκκλησία, στην οδό Ναυάρχου Νικοδήμου, κάτω από το ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», κ.α. Συνήθως τα λουτρά συνοδεύονται από Γυμνάσιο. Για την επωνυμία του ναού υπάρχουν πολλές εκδοχές. Οφείλει ίσως το «Λυκοδήμου» στο όνομα του πρώτου κτήτορα του ναού, Στέφανου Λύκου ή Λυκοδήμου. Η αναφορά στην εκκλησία ως «Νικόδημου» μάλλον οφείλεται σε παραφθορά

της λέξης «Λυκοδήμου». Το «Σωτεΐρα» ή «Σώτειρα» σχετίζεται με επωνυμία της Παναγίας. Σωτεΐρα του Λυκοδήμου (οικογενειακό όνομα, όπως Αγ. Ασώματοι του Σολάκη (Αρχαία Αγορά) ή Μεταμόρφωση του Κοττάκη (στην αρχή της οδού Κυδαθηναίων, με φρικτές παραμορφώσεις τσιμεντένιες – αρτιφισιέλ).

Ο ναός αποτελούσε καθολικό μονής, αρχικά (στους βυζαντινούς χρόνους) γυναικείας, και κατόπιν (στους οθωμανικούς χρόνους) ανδρικής. Η μονή είχε περίβολο, βρισκόταν στην άκρη της πόλης (αρχές 17^{ου} αι.) και η γύρω περιοχή ήταν ακατοίκητη. Τα περισσότερα κτίσματά της όμως καταστράφηκαν κατά την πολιορκία του Μοροζίνι το 1687. Η μονή υφίσταται τον 18ο αιώνα. Στο σεισμό του 1701 παθαίνει ρωγμές ο ναός και για να στερεωθεί κλείνονται τα παράθυρα (κτίζονται) και στερεώνονται οι τοίχοι, κατά το δυνατόν. Τα κελιά είναι πλέον εντελώς καταστραμμένα. Ό,τι είχε απομείνει από τη μονή, πλην του καθολικού, γκρεμίστηκε το 1778 από τον σκληρό Οθωμανό βοεβόδα (διοικητή) της Αθήνας Χατζή Αλή Χασεκλή, προκειμένου να εξασφαλίσει οικοδομικό υλικό για την κατασκευή του ομώνυμου τείχους, που περιέκλεισε την πόλη των Αθηνών, προσφέροντας υποτυπώδη προστασία, εξασφαλίζοντας όμως και τα φορολογικά έσοδα. Ο ναός αποτέλεσε μετόχι της Μονής Καισαριανής. Η Αθήνα απελευθερώνεται το 1821. Η Ακρόπολη απελευθερώνεται το 1822. Ο Κιουταχής καταλαμβάνει την Αθήνα και την Ακρόπολη το 1827, ύστερα από σκληρές μάχες. Τότε κατέπεσε η ΒΑ πλευρά και μέρος του τρούλου του ναού. Οι Τούρκοι αποχωρούν με την έλευση του Όθωνα το 1833.

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδος, οι προστάτιδες δυνάμεις ζήτησαν ναούς για τους υπηκόους τους. Οι Άγγλοι αρχικά χρησιμοποιούσαν χώρο της βρετανικής πρεσβείας που ήταν στην Πλ. Κλαυθμώνος, έναντι των οικιών Δεκόζη – Βούρου – Αφθονίδη, πριν κτίσουν τον αγγλικανικό ναό στο οικόπεδο Φιλελλήνων – Αμαλίας, που τους παραχωρήθηκε. Οι Γάλλοι αρκέστηκαν να πηγαίνουν στον καθολικό ναό του Αγίου Διονυσίου (επί της οδού Πανεπιστημίου) αν και παραπονιόντουσαν ότι βρίσκεται σε εξοχική τοποθεσία (έξω από τα όρια της τότε Αθήνας). Το **1847**, μετά από αίτηση της ρωσικής πρεσβείας παραχωρήθηκε για τις θρησκευτικές ανάγκες της ρωσικής παροικίας της Αθήνας, η οποία μέχρι τότε εκκλησιαζόταν στον ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, στην οδό Κυδαθηναίων, που της είχε διατεθεί από το 1834.

Ανασκαφικές εργασίες την εποχή της αναστήλωσης του ναού αποκάλυψαν *βαλανείο των ρωμαϊκών χρόνων*, κατά τον Δ. Καμπούρογλου το «επισημότερον της πόλεως». Ο Καμπούρογλου αναφέρει ότι ο ερειπωμένος ναός χρησίμευε στις βροχές ως ποιμνιοστάσιο. Κάτω από τον ναό υπάρχουν «κατακόμβες», λέγεται μάλιστα ότι υπόγεια σήραγγα συνέδεε την περιοχή με την Ακρόπολη. Η αποκατάσταση του ναού ήταν εξαιρετικά επιτυχής. Το βυζαντινό τέμπλο αντικαταστάθηκε με νέο ρωσικού ρυθμού. Οι

αγιογραφίες του Βαυαρού ζωγράφου Λουδοβίκου Θείρσιου (L. Thiersch) αντικατέστησαν τις αρχικές βυζαντινές, σύμφωνα με το πνεύμα του κινήματος των Ναζαρηνών. Οι Ναζαρηνοί εμφανίστηκαν στην Βιέννη (1835), και ήταν κατά της Αναγέννησης. Είχαν μακριά μαλλιά και ρούχα. Τους ονόμαζαν χλευαστικά Ναζαρηνούς. Τα έργα τους είναι ιστορικά – μυθολογικά, εμπνευσμένα από Ρομαντισμό, Γερμανικό Μεσαίωνα. Όταν γνώρισαν την αρχαιότητα στη Ρώμη, στράφηκαν εν μέρει προς την Αναγέννηση. Όλες οι κεντρικές αθηναϊκές εκκλησίες του νέου ελληνικού κράτους (Αγ. Ειρήνη, Μητρόπολη, Αγ. Διονύσιος, Ζωοδόχος Πηγή, κ.α.), αγιογραφήθηκαν σύμφωνα με το κίνημα των Ναζαρηνών. Γλυκερά χρώματα, νατουραλιστικές απεικονίσεις, τρεις διαστάσεις, εκπέμπουν συναίσθημα. Καμία πνευματική ανάταση. Καμία υπέρβαση. Ο Απόστολος Παύλος απεικονίζεται ως Ρωμαίος στρατιώτης, με τσιγκελωτό μουστάκι Όθωνα. Μία αγιογραφία μόνο και αυτή επιζωγραφισμένη, των Αγ. Στεφάνου και Αγ. Ιωάννη Θεολόγου, έχει απομείνει από τις παλιές βυζαντινές. Τέμπλο ρωσικό υψηλό, απομονώνει το ιερό από τους πιστούς. Τα βυζαντινά τέμπλα σιγά-σιγά ψηλώνουν από τον 10^ο αιώνα, και ιδιαίτερα μετά την Άλωση, επηρεασμένα από τα ρωσικά. Το κίνημα των Ναζαρηνών αναπτύχθηκε στην Αθήνα από το 1830 έως το 1930. Τότε ο Κόντογλου επανέφερε το βυζαντινό, πνευματικό, υπερβατικό πνεύμα, με τις βυζαντινές αγιογραφίες. Στη βυζαντινή αγιογραφία χρησιμοποιούνται χρώματα αυγοτέμπερα (στις φορητές εικόνες) – νωπογραφίες (σε επιτοίχια αγιογραφίες), ενώ οι Ναζαρηνοί χρησιμοποιούσαν ελαιόχρωμα (πιο φανταχτερό). Τότε κατασκευάστηκε και το πυργοειδές κωδωνοστάσιο βυζαντινού ρυθμού, το οποίο καλύπτεται με τρούλο. Η καμπάνα υπήρξε δώρο του τσάρου Αλεξάνδρου Β'. Ο ναός υπέστη ζημιές κατά τους σεισμούς του 1981 και του 1999. Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκαν επισκευές. Κάποιες τοιχογραφίες-αγιογραφίες βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση. Πολύ εντυπωσιακή η κάθοδος στις «κατακόμβες» με τον ατμοσφαιρικό φωτισμό, τα αρχαία γλυπτά, τον παλαιοχριστιανικό ναό και τα υπολείμματα του βαλανείου.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓ. ΠΑΥΛΟΣ (Φιλελλήνων 27 και Αμαλίας): Ναός νεογοθτικού ρυθμού. Έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις για την ταυτότητα του αρχιτέκτονα. Αποδιδόταν επί σειρά ετών στον Στ. Κλεάνθη, αλλά σήμερα αρχιτέκτονας του ναού θεωρείται ο Κάρολος Κόκερελ (Ch. Cockerell, 1788-1863). Στα σχέδια του Κόκερελ επήλθαν αλλαγές υπό την επίβλεψη του Χρ. Χάνσεν. Ο ναός κτίστηκε την περίοδο 1838-1843 για τις θρησκευτικές ανάγκες των Άγγλων και Αμερικανών προτεσταντών της Αθήνας. Το 1843 εγκαινιάστηκε στο όνομα του Αποστόλου Παύλου. Αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα μνημεία των Αθηνών, καθώς προσαρμόζει στοιχεία του γοθτικού ρυθμού στο ελληνικό περιβάλλον (είναι μικρότερος από τους συνήθεις γοθτικούς ναούς, ενώ κάποια στοιχεία είναι πιο λιτά). Τα βιτρώ των παραθύρων στα πλαϊνά κλίτη έχουν αφιερωθεί στη μνήμη του

στρατηγού σερ Ρίτσαρντ Τσωρτς, από την οικογένεια του. Διορίστηκε αρχιστράτηγος των ελληνικών επαναστατικών δυνάμεων της ξηράς από την Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (1827), υπαίτιος της καταστροφής στη μάχη Αναλάτου (1827) και της κατάληψης της Αττικής από τους Τούρκους. Αργότερα διετέλεσε Σύμβουλος Επικρατείας στο ελεύθερο ελληνικό κράτος. Η Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας διόρισε επίσης τον φιλέλληνα Βρετανό λόρδο Τόμας Κόχραν διοικητή των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων και τον Ιωάννη Καποδίστρια κυβερνήτη. Μόνο η τελευταία επιλογή αποδείχτηκε επιτυχής. Η τοποθέτηση ξένων στις ηγετικές θέσεις αποσκοπούσε στην άρση των αδιεξόδων που είχε φέρει ο εμφύλιος πόλεμος και στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού ελληνικού κράτους.

Στους τοίχους του ναού υπάρχουν αναμνηστικές πλάκες προς τιμήν δωρητών και υπηρετησάντων το ναό. Στον τοίχο του αριστερού κλίτους του ναού έχει τοποθετηθεί η καρδιά του φιλέλληνα Φρανκ Άμπνευ Χέιστινγκς (Άστιγγος), βετεράνου στο βρετανικό ναυτικό και της Ναυμαχίας του Τραφάλγκαρ (1805). Ο Άστιγξ ως κυβερνήτης είχε φέρει (1826) στην Ελλάδα και εξοπλίσει με δικά του έξοδα, το πολεμικό τροχήλατο ατμόπλοιο «Καρτερία». Συμμετείχε ενεργά σε πολλές πολεμικές επιχειρήσεις. Τραυματίστηκε θανάσιμα στο Αιτωλικό, στην επιχείρηση κατάληψης του Μεσολογγίου και πέθανε λίγο αργότερα στη Ζάκυνθο (1828). Άλλη πλάκα έχει αφιερωθεί από την «Εταιρεία Λίμνης Κωπαίδος» προς τιμήν ανώτερου στελέχους της που πέθανε στην Ελλάδα (1890). Συγκίνηση προκαλούν οι πλάκες προς τιμήν των βρετανικών στρατιωτικών, ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων που έπεσαν ηρωικά στην Ελλάδα, «υπερασπίζοντας Θερμοπύλες», την περίοδο 1939-1945. Στο δάπεδο δεσπόζει πλάκα προς τιμήν του τελευταίου θύματος της «17 Νοέμβρη» ταξιάρχου Στίβεν Σόντερς, στρατιωτικού ακολούθου της βρετανικής πρεσβείας (2000). Στον περίβολο της εκκλησίας έχει τοποθετηθεί επιτύμβια πλάκα του τάφου του συνεργάτη του Έλγιν στη σύληση του Παρθενώνα, Ναπολιτάνου ζωγράφου Λουζιέρι (αρχικά βρισκόταν στον κήπο της Μονής των Καπουτσίνων, δίπλα στο χορηγικό μνημείο του Λυσικράτη).

Ο ναός κινδύνευσε να κατεδαφιστεί, όταν η βρετανική πρεσβεία, μετά την αγορά της οικίας Βενιζέλου, επεδίωκε να αγοράσει και το διπλανό οικόπεδο. Είχαν σκεφτεί να γκρεμίσουν την εκκλησία του Αγ. Παύλου και να πουλήσουν το οικόπεδο. Στο νέο οικόπεδο, δίπλα στην πρεσβεία, θα έκτιζαν εκκλησία. Ευτυχώς το σχέδιο δεν πραγματοποιήθηκε.

Πολύ φιλόξενη η νεωκόρισα Χριστίνα της Αγγλικανικής εκκλησίας. Όλοι μείναμε πολύ ευχαριστημένοι από την μακροσκελή και αναλυτική ξενάγηση της κ. Άρτεμης Σκουμπουρδή.

Βιβλιογραφία

– Αθήνα, Ιχνηλατώντας την πόλη, με οδηγό την ιστορία και λογοτεχνία.
Βιβλιοπωλείον «ΕΣΤΙΑ», Θ. Γιοχάλας, Τ. Καφετζάκη

-Ξεναγήσεις κ. Άρτεμης Σκουμπουρδή και κ. Σταύρου Αρβανιτόπουλου

Επίσκεψη – ξενάγηση στο Προεδρικό Μέγαρο

Κείμενο - φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Τετάρτη 15 Φεβρουαρίου 2023, μια πολύ μεγάλη ομάδα 44 ατόμων, μελών και φίλων του Συνδέσμου Συριανών πραγματοποίησε επίσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο (Π.Μ.). Η ξενάγηση ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, στους υπέροχους χώρους του Προεδρικού Μεγάρου, γεμάτους παλαιά έπιπλα, αρχαία αντικείμενα, έργα τέχνης (πίνακες, γλυπτά μεγάλων εικαστικών). Οι άνθρωποι του Προεδρικού Μεγάρου πολύ φιλόξενοι και ευγενείς. Ο ξεναγός μας κ. Δαββέτας Νίκος είναι δημοσιογράφος, βιβλιοκριτικός και βραβευμένος συγγραφέας. Έχει εργαστεί στο ραδιόφωνο, στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, στα περιοδικά «ΕΝΑ» και «ΑΝ», στον Δ.Ο.Λ., στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο, κ.α. Έχει εκδώσει επτά ποιητικές

συλλογές και επτά μυθιστορήματα, από τα οποία η «Εβραία Νύφη» πήρε το «Βραβείο Κώστα Ουράνη» της Ακαδημίας Αθηνών (2010) και οι «Άντρες δίχως άντρες» πήραν το «Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος» και το Βραβείο Ελληνικού Μυθιστορήματος 'Athens Prize for Literature' (2022). Έχουν μεταφραστεί στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες.

Ο σχεδιασμός του κτιρίου ανατέθηκε από τον βασιλιά Γεώργιο Α' αρχικά στον αρχιτέκτονα Θ. Χάνσεν, (1887), αλλά τελικά ανέλαβε (1890) και τροποποίησε τα σχέδια ο Ε. Τσίλλερ. Η ιδιωτική κατοικία του διαδόχου Κωνσταντίνου Α' και της συζύγου του Σοφίας κτίστηκε (1891–1897) με χρήματα του ελληνικού δημοσίου στο λαχανόκηπο των ανακτόρων. Η ολοκλήρωση του κτιρίου καθυστέρησε λόγω της πτώχευσης του 1893. Είναι νεοκλασικού και εκλεκτικιστικού ρυθμού. Ιωνικοί κίονες στο ισόγειο, κορινθιακοί στους ορόφους. Μετά την πυρκαγιά του 1909 στα Παλαιά Ανάκτορα (σημερινή Βουλή), η βασιλική οικογένεια εγκαταστάθηκε στο Ανάκτορο του Διαδόχου, οπότε και προστέθηκε η Αίθουσα του Θρόνου από τον Ε. Τσίλλερ (1909) και ουσιαστικά το κτίριο μετατράπηκε σε βασιλική κατοικία. Το 1924 έγινε έδρα του Προέδρου της Δημοκρατίας και την περίοδο 1935–1967 χρησιμοποιήθηκε πάλι ως κατοικία της βασιλικής οικογενείας.

Μετά τους ελέγχους ασφαλείας, η ομάδα ανέβηκε στον τρίτο όροφο του Π.Μ., διέσχισε το διάδρομο με τα ασπρόμαυρα μάρμαρα, τις φωτογραφίες της Nelly's, τα λιτά ξύλινα τραπέζια με τα βάζα, τα αποξηραμένα κλαδιά μανταρινιάς και λεβάντας. Ολόφωτη και λαμπερή η αίθουσα των 60 τ.μ., που δημιουργήθηκε πρόσφατα Μουσείο Δώρων προς την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου. Η Πρόεδρος ήθελε να ανοίξει το Π.Μ. στην κοινωνία. Το νέο μουσείο γέμισε με αντικείμενα εθνικής, ιστορικής, καλλιτεχνικής αξίας, τα οποία δώρισαν ηγέτες, πρέσβεις ξένων κρατών, στρατιωτικών σχηματισμών των Ενόπλων Δυνάμεων, θρησκευτικών, δημοτικών, πρυτανικών αρχών, πολιτιστικών συλλόγων, σωματείων και απλών πολιτών. Ξεχωρίζει η προθήκη με το δώρο του στρατηγού Κωνσταντίνου Φλώρου, Αρχηγού ΓΕΕΘΑ, για την επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, που περιλαμβάνει αντίγραφα δύο πιστόλων και μίας σπάθας. Πολλά εμβλήματα-θυρεοί στρατιωτικών μονάδων, αεροπορικών σχηματισμών και πολεμικών πλοίων, ξίφη ενθύμια από αποφοιτήσεις Σχολών Ικάρων, Ευελπίδων, Ναυτικών Δοκίμων. Ανεμοδαρμένες σημαίες και χώμα, από επιτηρητικά φυλάκια της ακριτικής Ελλάδος (Γαύδου, Αι Στράτη, Στρογγύλης, Ρω, Φαρμακονησίου, Ψερίμου, Καλολίμνου, Παναγιάς Κυράς). Θυρεοί-εμβλήματα νησιών Περιφέρειας Ν. Αιγαίου αποτυπωμένα σε κεραμοπλακάκια. Αντίγραφο του πρωτοκόλλου παράδοσης της Θεσσαλονίκης στον Ελληνικό Στρατό, δώρο του Γ' Σώματος Στρατού. Μινιατούρα του υποβρυχίου «Ωκεανός», τύπου 209 (1200) του Π.Ν., φιλοτεχνημένη από αξιωματικούς του υποβρυχίου. Περιδέραιο χρυσών φλουριών από παραδοσιακή φορεσιά της Ρόδου. Παραδοσιακή γυναικεία

φορεσιά της Καλύμνου από το Δήμο Καλύμνου και μοναδικά υφαντά από το Εθνολογικό Μουσείο Θράκης. Αντίγραφο έργου του Σπύρου Παπαλουκά από τον μητροπολιτικό ναό της Άμφισσας. Αντίγραφο έργου του Θεόφιλου και γλυπτό του Θεόδωρου Παπαγιάννη. Αναμνηστική πλακέτα με εγχάρακτο κλειδί, από το Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών. Αντίγραφο του Μηχανισμού των Αντικυθήρων (Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας) από τη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, κ.α.

Η κ. Σακελλαροπούλου κατά την επίσκεψη της στην Κάτω Ιταλία (Απουλία) "Grecia Salentina", ανακηρύχθηκε επίτιμη δημότης του Δήμου Calimera και έλαβε δώρα, που της έδωσαν κλαίγοντας από συγκίνηση οι δήμαρχοι των ελληνόφωνων χωριών και χάλκινη αναμνηστική πλακέτα που γράφει: «ΞΕΝΗ ΕΣΥ ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΕΔΩ ΣΤΗΝ ΚΑΛΗΜΕΡΑ». Συγκινητική η ελαιογραφία Ουκρανής μαθήτριας που απεικονίζει το Θέατρο της Μαριούπολης πριν και κατά τον πόλεμο, (βομβαρδίστηκε και έχασαν τη ζωή τους τριακόσιοι άμαχοι, ανάμεσα τους και παιδιά). Εντυπωσιακά τα δώρα ξένων ηγετών, όπως το σετ κοσμημάτων (ενώτια, δακτυλίδι, περιδέραιο από λευκόχρυσο, σμαράγδια και άφθονα διαμάντια), αξίας 1,5 εκατομμυρίου δολαρίων, δώρο του Διαδόχου Πρίγκηπα της Σαουδικής Αραβίας Mohammed Bin Salman Al Saud. Γλυπτό χρυσό τριαντάφυλλο σε γυάλινο κώδωνα, δώρο του Προέδρου της Βουλγαρίας Rumen Radev. Ανάγλυφος χάρτης της Ελλάδος, από γαλάζια και λευκά κρύσταλλα-ψηφίδες, δώρο του βασιλικού ζεύγους Ολλανδίας Willem-Alexander και Maxima. Αναμνηστικό μετάλλιο-θυρεός του Πάπα Φραγκίσκου, με απεικόνιση των αποστόλων Παύλου και Βαρνάβα, κατόπιν περιοδείας του σε Ελλάδα και Κύπρο. Εννιάφωτη εβραϊκή λυχνία θρησκευτικής εορτής «Χανουκά», από το Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Κατόπιν η ομάδα του Συνδέσμου Συριανών οδηγήθηκε στον πρώτο όροφο και θαύμασε τη μνημειακή κλίμακα Τσίλλερ, με τους ιωνικούς κίονες στο ισόγειο, το κόκκινο χαλί και πορτρέτο του έφιππου Κωνσταντίνου Α' στην Ήπειρο, νικητή των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913. Τόσο ο ίδιος, όσο και ο πρίγκιπας Ανδρέας (στο βάθος), φορούν μαύρο περιβραχιόνιο, λόγω της δολοφονίας του βασιλιά Γεωργίου Α', στη Θεσσαλονίκη (Μάρτιος 1913). Η περιήγηση συνεχίστηκε στα σαλόνια του πρώτου ορόφου, στην τραπεζαρία όπου ο εκάστοτε πρόεδρος παραθέτει γεύμα σε πολιτικούς, επισήμους και την Κυριακή της Ορθοδοξίας στον Αρχιεπίσκοπο και την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Στην αίθουσα είναι αναρτημένοι πίνακες μεγάλων ζωγράφων: Γ. Γουναρόπουλου, Κ. Παρθένη (είχε μεταφερθεί στην έκθεση: «Κωνσταντίνος Παρθένης, Η ιδανική Ελλάδα της ζωγραφικής του», στην Εθνική Πινακοθήκη), του γνωστού Ελληνοαμερικανού Θ. Στάμου (εκεί όπου παλαιότερα υπήρχε πίνακας του Ν. Χατζηκυριάκου Γκίκα), κ.α. Οι πίνακες είτε ανήκουν στο Π.Μ., είτε είναι δάνεια από την Εθνική Πινακοθήκη.

Πολύ ευγενικό το κέρασμα αναψυκτικών, από το κυλικείο του Π.Μ., που δρόσισε ευεργετικά τους φιλοξενούμενους.

Η περιήγηση συνεχίστηκε στις αίθουσες υποδοχής του ισογείου, το «βυζαντινό» σαλόνι με τις βυζαντινές εικόνες, την αίθουσα (τραπεζαρία) διασκέψεων των πολιτικών αρχηγών με τον πρωθυπουργό, σε περιόδους εθνικών κρίσεων. Εντυπωσιακά τα παραπετάσματα, αποτελούμενα από συραμμένα λευκά υφάσματα, κεντημένα με ερυθρή κλωστή τα ονόματα προσφύγων από την Ανατολική Θράκη. Οι επισκέπτες απόλαυσαν τη μεγαλοπρεπή παλιά Αίθουσα του Θρόνου, σήμερα Αίθουσα Διαπιστευτηρίων στην Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, με τους πολυελαίους, τον εξώστη των μουσικών, την παλαιά επίπλωση, τους γαλλικούς μπουφέςδες 18^{ου} αιώνα, το πλαϊνό δωμάτιο με τη γαλλική ταπισερί, το γλυπτό «Πάνας και νύμφη», κ.α. Ανεβαίνοντας τα ξύλινα κινητά σκαλοπάτια οι επισκέπτες βρέθηκαν στην απέραντη αίθουσα Δεξιώσεων – Χορού, η οποία κατασκευάστηκε το 1963, με την ευκαιρία των αρραβώνων της πριγκίπισσας Σοφίας με τον βασιλιά Χουάν Κάρλος της Ισπανίας και παραβρέθηκαν 1.500 καλεσμένοι. Δεσπόζουν οι τεράστιοι πολυέλαιοι, με τα χειροποίητα κρύσταλλα, που μεταφέρθηκαν από το ανάκτορο Mon Repó της Κέρκυρας, με πολεμικό πλοίο, κατόπιν εντολής της βασίλισσας Φρειδερίκης. Πίσω από την εξέδρα της μουσικής υπήρχε τεράστια γαλλική ταπισερί, που έχει αποσυρθεί για συντήρηση. Υπέροχα τα πατώματα μαρκετερί (με ένθετα πολύχρωμα ξύλα), αλλά και οι πολύτιμοι τάπητες που στολίζουν τα σαλόνια και τις δύο τελευταίες αίθουσες. Θαυμάσιες και οι κουρτίνες που στολίζουν όλα τα ανοίγματα του Π.Μ. Στη μεγάλη αίθουσα δεξιώθηκε η πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας τους ξένους ηγέτες και αξιωματούχους που παραβρέθηκαν την 25^η Μαρτίου 2021, για τη Διακοσμοστή Επέτειο της Παλιγγενεσίας.

Στον κήπο του Π.Μ. δεν πραγματοποιήθηκε ξενάγηση της ομάδας μας, είναι όμως ανοικτός για το κοινό κάθε Κυριακή 10.00-14.00. Σχεδιάστηκε από το γραφείο του Ε. Τσίλλερ. Καταλαμβάνει έκταση 25 στρεμμάτων και το άνω τμήμα επί της οδού Ηρώδου Αττικού, στην πρόσοψη του Π.Μ., έχει γεωμετρικά σχέδια γαλλικού ρυθμού, με εναλλασσόμενες περιοχές χλοοτάπητα και ανθοφόρων εποχιακών φυτών. Στο κάτω τμήμα (λόγω κλίσης του εδάφους), με τα αιωνόβια δένδρα (κυπαρίσσια, άριες, πλατάνια, φιλύρες, φοίνικες), μεταβαίνει κανείς από μεγαλοπρεπή μαρμάρινη κλίμακα καθόδου, που κατασκευάστηκε το 1975. Δίπλα στα πρώτα σκαλοπάτια, που οδηγούν στη μεγάλη κλίμακα καθόδου στον κήπο, υπάρχει οβίδα, από αυτές που έριξαν τα γαλλικά θωρηκτά εναντίον του παλατιού, στον αποκλεισμό του Πειραιά από το γαλλικό στόλο (Νοέμβριος 1916), για να πιεστεί η Ελλάδα να μπει στο πλευρό της Αντάντ στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεξιά από την κλίμακα καθόδου υπάρχει η είσοδος στη σήραγγα-οδό διαφυγής που συνέδεε το παλάτι με τη Βουλή (τώρα πλέον κτισμένη). Κεντρικός «βυζαντινός

διάδρομος» στρωμένος με μαρμάρινες πλάκες, διασχίζει τον κήπο, με λιμνούλες εκατέρωθεν, κεντρικό πίδακα. Τους κήπους κοσμούν τα γλυπτά 'TEL NEANT' (ομπρέλες) του Γ. Ζογγολόπουλου, «Γκάιντας» του Γ. Παππά, «Οικογένεια» (μεταλλικές κασίδες) της Ν. Μελά, γλυπτά των Θ. Παπαγιάννη, Κ. Βαρώτσου, γύψινος κούρος, αρχαία μαρμάρινη λήκυθος, μεγάλη ανθοδόχη από το ανάκτορο του Τατοίου, κ.α. Ο διάδρομος καταλήγει στο θερινό περίπτερο, (με τη μορφή του Γεωργίου Β' σε μαρμάρينو μετάλλιο), με τους πέντε κίονες και τρίτοξη στοά. Εδώ, από το 1975, λαμβάνει χώρα στις 24 Ιουλίου, η «Γιορτή της Επετείου Αποκατάστασης της Δημοκρατίας» και δεξιώνεται ο/η εκάστοτε Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας τους πολιτικούς αρχηγούς των κομμάτων, βουλευτές, επισήμους, προσωπικότητες από διάφορους χώρους (μαθητές, υγειονομικούς, αθλητές, κ.α.).

Αποχωρήσαμε με τις καλύτερες εντυπώσεις από την ξενάγηση. Θερμές ευχαριστίες στον κ. Νίκο Δαββέτα και στους εργαζόμενους της Προεδρίας της Δημοκρατίας που μας δέχτηκαν όλους, παρά το πολυάριθμο της ομάδας μας, και μας φιλοξένησαν με υποδειγματικό τρόπο. Ευχαριστίες στα μέλη και φίλους που αγκάλιασαν με ενθουσιασμό την εκδήλωση. Και εις άλλα με υγεία!

Βιβλιογραφία

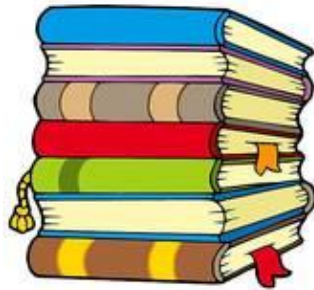
- Γιοχάλας Θανάσης, Καφετζάκη Τόνια, Αθήνα, Ιχνηλατώντας την πόλη, με οδηγό την ιστορία και λογοτεχνία, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ», Αθήνα 2014
- Παππάς Αναστάσιος, Το Παγκράτι και τα περί τον Ιλισσόν κέντρα διοικήσεως-πνεύματος-υγείας, Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός, Αθήνα 1999
- <https://www.iefimerida.gr/politiki/i-sakellaropoyloy-egkainiase-moyseio-doron>, 25/02/2023

====

Βιβλιοπαρουσιάσεις, Μάρτιος 2023

από τον Χρήστο Θανόπουλο

Το μήνα Μάρτιο έγιναν οι παρουσιάσεις δύο σημαντικών βιβλίων που αφορούν τη Σύρο.

Την Κυριακή 12 Μαρτίου 2023, παρουσιάστηκε στην Ενοριακή Αίθουσα της Ι. Μ. πατέρων Ιησουϊτών στην Αθήνα, το βιβλίο του Νίκου Σολάρη: «Μουσικοχορευτική Παράδοση της Σύρου». Συμμετείχε μικρή χορευτική ομάδα, με την υποστήριξη του Συνδέσμου Συριανών και του Συλλόγου Απόδημων Βαριανών.

Την Τετάρτη 22 Μαρτίου 2023, στο Φουαγιέ του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά (Α.Θ.Π.), παρουσιάστηκε το βιβλίο της Ευτυχίας Νικολακοπούλου: «Θεατρικές Παραστάσεις του Μολιέρου στη Σύρο, τον 19^ο αιώνα». Ομιλητές ήταν οι: Λευτέρης Γιοβανίδης (Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Δ.Θ.Π.), Διονύσιος Μουσμώτης (Διευθυντής του περιοδικού «Εικονογραφημένη Ιστορία»), Θόδωρος Κασικάρης, (Διδάκτωρ Συγκριτικής Φιλολογίας), η συγγραφέας Ευτυχία Νικολακοπούλου (Διδάκτωρ Γαλλικής Φιλολογίας) και ο Γιάννης Δεσύπρης (Πρόεδρος του Θεατρικού Ομίλου «Γ. Σουρής» του Νομού Κυκλάδων). Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδος, με την υποστήριξη του Συνδέσμου Συριανών.

Ο Λογαριασμός IBAN του Συνδέσμου στη ALFABANK είναι: GR79 0140 2380 2380 0200 1000 044 Παρακαλούμε τα μέλη μας να καταθέτουν έγκαιρα την ετήσια συνδρομή τους, ενισχύοντας το Ταμείο μας, δεδομένου ότι είναι η μόνη πηγή εσόδων που διαθέτουμε για την κάλυψη των πάγιων εξόδων του Συνδέσμου.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ

Περίοδος 01/01/23 έως 31/03/23

ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΔΟΥ ΖΑΦΕΙΡΙΑ	560 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΑΝΩΝΥΜΟΣ	200 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΣΕΡΓΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	30 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
SELECT MARITIME-BENΙΤΗΣ	150 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΛΑΖΑΡΟΛΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	80 €	Στη Μνήμη των Γονέων του
ΟΙΚ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ ΝΙΝ.	50 €	Στη Μνήμη των Γονέων Ρογκάκου
ΟΙΚ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ ΝΙΝ.	50 €	Στη Μνήμη Νίκης Κοντογεώργη
ΒΕΝΙΕΡΗ ΜΑΡΙΑ	80 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ	1000 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΞΥΛΑ – ΞΑΝΑΛΑΤΟΥ ΙΡΙΣ	5000 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου

Πένθη

Απεβίωσε στη Ροδοδάφνη Αιδηψού όπου διέμενε ο Συmpατριώτης μας και παλαιό μέλος του Συνδέσμου, Βασίλειος Αθανασιάδης Συνταξιούχος Πλοίαρχος Ε.Ν.

Απεβίωσε στην Αθήνα όπου διέμενε και ετάφη στο κοιμητήριο της Γλυφάδας ο Συmpατριώτης μας και παλαιό μέλος του Συνδέσμου Γρηγόρης Σκευοφύλαξ, συνταξιούχος Πλοίαρχος Ε.Ν

Απεβίωσε τον Δεκέμβριο το παλαιό μέλος μας Ευτυχία Ρόζου.

Θερμά συλλυπούμεθα τους οικείους των.

ΕΞΟΔΟΣ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

=====

Ένα πανύψηλο, Παρασκευής μεσημέρι,
λίγο μετά την Αποκαθήλωση,
ορίσανε οι Κεφαλές την Έξοδό τους.

Αμφίπτερα κουπιά τότες
πήραν να διαδρομούνε Πουνέντε κάρτα Μαΐστρο.
Και ιστιοφόροι και ημιολίες
ακολουθούσαν ωθούμενες απ' την πελάγεια αύρα,
με την προσδοκία γραμμένη στις οθόνες
των πρωραίων πετασμάτων,
ίσαμε οι πλεούσες τους να συρθούνε στις φυκιάδες
και να απλώσουνε ρίζες.

Και στο γιαλό αντίκρυ,
μπροστά σε οσφυοκάμπτες καλαμιώνες,
κλήρος και λαός σύμπας, σε απόδοση χαιρετισμού,
σείανε ογρές παντιέρες στον άνεμο,
που ως λίγο πριν στέγνωσαν
στα κιγκλιδώματα των χεριών τους.

«Εμπρός» φωνάξαν τότες οι καταπλέοντες
κραδαίνοντας άνισα γιαταγάνια.
«Πάμε να χτίσουμε λίγο χαμηλότερα
από το Ύψος!
Πάμε να θεμελιώσουμε λίγο ψηλότερα
από το Βάθος!
Με το δάκρυ των γηγενών
ας ξεπλύνουμε τώρα τα πρόσωπά μας».

Και πρώτος σαλτάρισε όξω ο Ζητιάνος με τη Ρομφαία
και με τα τρύπια παπούτσια Του,
που μπάζανε ήλιο!

*Το ποίημα αυτό είναι αλληγορικό και αναφέρεται
στους πρώτους Έποικους και Ιδρυτές της Ερμούπολης,
το έτος 1824*

Αποσύνθεση

Από τον Δημήτρη Βοϊκο

===

Είναι πολύς καιρός..., τα χέρια τους παρατηρώ,
της αποσύνθεσης συμπτώματα τα πρώτα.

Μπάσες μισές ματιές, βαριές ανάσες, χνώτα,
Κοφτό κυνηγημένο βήμα, ζοφερό.

Και κάπου φαίνεται..., προχωρημένη σε πολλούς
αρρώστια αναπόφευκτη, γλοιώδης μοιάζει,
τους διαφθείρει την ψυχή, κολλά μαράζι
στις συνειδήσεις, σε καιρούς απατηλούς.

Σαπίζει πάντα τους ανθρώπους η στεριά...!
Ο ένοχος, κρυφός αγέρας π' εκφυλίζει.
Το στέριο έδαφος, που τους καταβροχθίζει.
Η σήψη διατρέχει πάνω τους, βαριά.

Κάτι να βρω ελπίζω..., στην ανάγκη να πιαστώ...!!!
Κάτι..., που επιπλέει απλά και που σαλπάρει...!
Να φύγω έτσι μακριά και να με πάρει
πέρα, σε πέλαγο πλατύ να ξανοιχτώ.

Τώρα..., που `ναι καιρός! Και το μικρόβιο της στεριάς
δεν το `χω αρπάξει ακόμη..., που αρυθμίζει
τις καρδιές και την πυξίδα απομαγνητίζει.
σε ύφαλο μετά μας ρίχνει, μιας οργιάς!

Μνήμες και αλήθειες

===

Αναπολώ τα παιδικά κι' ανώριμα τα χρόνια,
στα είκοσι που μακριά βάζαμε πανταλόνια.
Τα κουβαλώ στον ώμο μου, τα φέρνω στο παρόν,
το δάκρυ ,στα μελλούμενα δεν είναι οχυρόν.

Χρόνια μεταπολεμικά, αγάπης και ειρήνης,
στριφογουρίζαμ' όλοι μας σε ίδια τρύπα δίνης.
Και πάντα είμαστ ` αρωγοί σε διπλανού οδύνης,
πιστοί στη Θεία ρήση: Έχεις δύο, τό' να δίνεις.

Θυμάμαι Σάββατο η μαμά, μας έλουζε στη σκάφη.
Τα πρωΐνα, ξερό ψωμί, θρεψίνη απ' το ράφι.
Τα μεσημέρια τρώγαμε φασόλια με πιλάφι.
Σχολειό, παιχνίδι ύστερα στο διπλανό χωράφι...

Αγνά κι' αθόρυβα , άνθρωποι έχτιζαν τη ζωή τους,
και με ιδρώτα, υπακοή πότιζαν το κορμί τους.
Αργά ο χρόνος μέτραγε τη μίζερη στιγμή τους,
η καλημέρα ήτανε, πρωτόλεξη στη φωνή τους.

Καθημερινά μοιράζανε όλοι, χαρά και λύπη.
Κι' αν έλειπε ο πατέρας συνήθως απ' το σπίτι,
σε πλοίο, εργοστάσιο ,σε καφενέ κοπρίτη,
μια μάνα λογογιάτρευε, ανέχειας... τη γρίπη.

Πέντε ήταν οι πλούσιοι, μα μοίραζαν και πλούτη
και το φιλότιμο, ακριβή τιμή βαστούσε ακόμα,
κι' ας ήταν το κρεβάτι μας απ' αχυρένιο στρώμα.
Το κρέας κάθε Κυριακή κι' ας ξίνιζ' η γιαούρτη.

Μα της αγάπης τ' όφελος, είν' ουρανού αστέρια
κι' ένα τραγούδι με χορό, κέρδιζε τη μιζέρια.
Το άδικο ποντίζονταν στις θάλασσας τη λήθη,
το μέλλον εγγραφότανε στο νου σαν παραμύθι.

Και ξαφνικά αγαπητέ, θωρώ πλέον γεράσαμε
και των πολλών τα όνειρα μες τα ψιλά περάσανε.
Φίλοι, γνωστοί και αδελφοί, μαζί όπου γελάσαμε,
απ' τη κορφή που φτάσανε, μας βλέπουν, μας ξεχάσανε.

Οι ανάμνησες μένουν στο μυαλό σφραγιστές,
σκληρωμένα τα χεριά σε ραστώνης πληγές.
Αντρανίζω στο μέλλον στεγνές της γαλήνης πηγές.
Φοβάμαι που είναι, της αγάπης οι πόρτες κλειστές.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

